HF VINKLER
FREDERIKSBERG HF
2007

1967

- Kronprinsesse Margrethe II og Prins Henrik giftes i Holmens Kirke
- Sverige indfører højrekørsel
- Udbrydere fra SF stifter Venstresocialisterne (VS)
- Hjertekirurg Christian Barnard foretager historiens første hjertetransplantation
- Che Guevara, argentinsk revolutionær henrettes i Bolivia
- The Beatles udgiver albummet »Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band«
- Steppeulvene udgiver albummet »Hip«
- De første elever optages på HF-uddannelsen

2007

- Frederiksberg HF-kursus fylder 40 år

Omslaget er udformet med forandringen som tema og spiralen som motiv, med 40-års jubilæet som understrøm og året 1967 som inspiration.
1967 indledte en epoke, der var præget af eksperimenteren og nytænkning. En farverig og bevidstheds-udvidende tid.
Den røde farve er passionens og blodets farve. Og når blodet kommer i kog bliver det revolutionens farve. Den blodrøde farve skifter på omslaget til rubinrød, fordi rubinen markerer 40 år.
Oven på den røde farve ligger et fraktalmønster. Fraktaler var en del af den computerkunst, der opstod efter 1967. Fraktaler var kreativ anvendelse af matematikken, der skabte en ny æstetik, en ny optik.
På overfladen ligger den som en blankere, transparent tone, en mulig krystallisation, der skaber forandring.
I næste nu er forandringen sket : en psykedelisk farverig verden i spiralerende uendelighed.
Et billede til ære for HF.
En bevidsthedsudvidende uddannelse for mønsterbrydere.

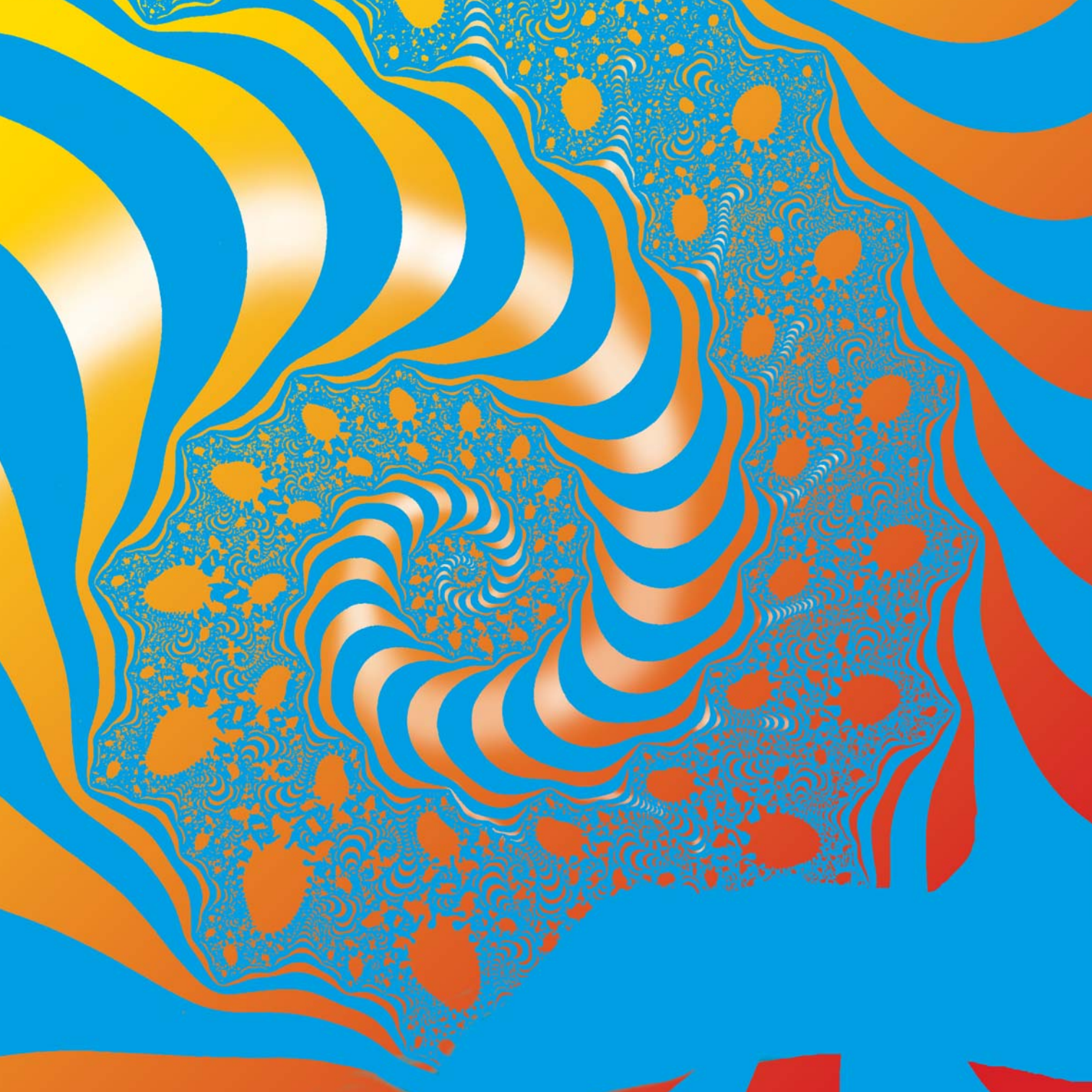

INDHOLD

Redaktion:
Finn Bønsdorff

Omslag:
Jette Falk og Peter Bro

Grafisk produktion:
Eks-Skolens Trykkeri ApS
Oplag: 1000 eksemplarer

3. Finn Bønsdorff: Forord
4. Finn Bønsdorff: Højere Forberedelseseksamen i 40 år
12. Bodil Smith: HF's historie
17. Anja Møller: Tur til Louisiana
19. Mogens Jensen: Berlin. En impression
24. Anders Gudme: I kano og på vandski
29. Lise Hansen: Espanol, por favor!
33. Ole Emil Rasmussen: »Gid du må få dine ønsker opfyldt« – 40 år med hf
39. Kjeld Arne Hansen: Evaluering af den naturvidenskabelige faggruppe på FHF
49. Robert Ellis: Ave atque vale
52. Arne Hentze: Lokaler og bygninger
56. Bodil Smith: Rygning og alkohol. Vaner og uvaner – et skolehistorisk rids
61. Bestyrelsen
62. Personalet
66. Afgangsklasserne

FREDERIKSBERG HF-KURSUS

Sønderjyllands Allé 2
2000 Frederiksberg
Telefon 38 77 38 00
www.frberg-hf.dk
fhf@frberg-hf.dk

HF-Vinkler 2007

Kære læsere

I 2007 er det 40 år siden de første elever begyndte på den 2-årige HF-uddannelse, og i relation hertil har Frederiksberg HF.kursus taget initiativ til, at Danmarks Pædagogiske Universitet har udarbejdet en forskningsrapport. Datamaterialet omfatter fire årtiers hf-elever. Hvem var de? Hvilke uddannelser valgte de efterfølgende, og hvordan er det gået dem?

HVAD VISER ANALYSEARBEJDET?
Det generelle billede er, at hf-eleverne videreuddanner sig og gennemfører i samme takt som de sproglige studenter. Det er dog specielt for Frederiksberg HF-Kursus, at mellem 20 og 30% efterfølgende optages på og gennemfører en lang videregående uddannelse på universiteterne. Det tilsvarende tal for hf'ere i hele landet er ca. 10%.

År 2007 er også reformår. Vi dimitterer den første hf-årgang, der er undervist i henhold til ny bekendtgørelse, som indebærer omfattende ændringer i både fagrække og eksamensformer.

I forlængelse heraf er årets tema for Vinkler hf-historier, der i mosaikform søger at skildre livet på skolen ud fra forskellige historiske udgangspunkter.

Jeg vil slutte af med at takke årets hf'ere for samarbejdet i to år – og ønsker jer alle god vind fremover.

Finn Bønsdorff
Rektor

Højere Forberedelseseksamen i 40 år

Frederiksberg HF-kursus markerede hf-uddannelsens 40 års fødselsdag den 22. februar ved et arrangement på Frederiksberg Rådhus.
DPU havde til fødselsdagen udarbejdet et omfattende analysearbejde, som viste, hvordan det var gået hf-eleverne gennem fire årtier.
Danmark var dækket af sne.
Der kørte ingen busser, og taxa var det ikke muligt at få fat i, men på trods af uvejret var mange mødt frem i den smukke rådhussal

Af rektor Finn Bønsdorff

I 2007 er det 40 år siden de første elever blev optaget og begyndte på Hf-uddannelsen.

Hvem var de? Hvor kom de fra, og hvordan er det gået dem efterfølgende?

I anledning af fødselsdagen har Frederiksberg HF-kursus besluttet at lade udarbejde et forskningsprojekt, der søger at belyse, hvordan det er gået med hf-eleverne over fire årtier. Undersøgelsen er udarbejdet af Danmarks Pædagogiske Universitet(DPU.).

Uddannelsespolitik tager ofte og ikke overraskende sit udgangspunkt i tal og statistikker, men bag statistikkerne findes et levende menneske, som reflekterer over sin uddannelsessituation og sin sociale situation. Jeg har haft en samtale med nogle af de første hf-elever. Det drejer sig om hf-årgang 1970 fra Frederiksberg HF-kursus (dengang Statens HF). Der er tale om elever, som startede på HF i 1968.

“En studievejleder i Lyngby havde fortalt mig, at HF var en mulighed. Jeg gik i 4. mellem. Gymnasiet var ikke en mulighed i det miljø, jeg kom fra. Desværre var der ikke nogen rigtig økonomisk støtte. Det var en fantastisk mulighed at komme på HF. Efter eksamen gik jeg i gang med at uddanne mig som socialrådgiver. Jeg blev færdig i 1976. Men senere fik jeg lyst til lære mere, og i 1992 blev jeg cand. psych.”

“Jeg var 17 da jeg startede på HF. Jeg havde læst om den nye uddannelse, som jeg fandt mere attraktiv end gymnasiet. Der var ingen gymnasiaster i familien, og på HF kunne man selv vælge. De fleste i min klasse havde været ude nogle år, før de startede på skolen. De var meget ældre end jeg.

Efter HF har jeg undervist på Kunsthåndværkerskolen og Danmarks Designskole. Jeg havde billedkunst som tilvalgsfag. Det blev min skæbne. Jeg har for nylig færdiggjort en ph.d-afhandling.”

”Jeg havde været på kostskole i England og kom hjem med en hel masse A-levels, men dem kunne jeg ikke få overført i Danmark, ville være folkeskolelærer, men jeg kunne ikke optages i præparandklassen. Jeg var for ung. 17 år. Så jeg startede på HF i stedet for. De andre elever i min klasse var langt oppe i tyverne, men jeg havde en dejlig tid. Efter HF gennemførte jeg læreruddannelsen på Frederiksberg Seminarium, arbejdede som lærer i folkeskolen, så IT-medarbejder i det private, og så igen tilbage til folkeskolen. Denne gang som skoleleder. Går i øvrigt til italiensk på Frederiksberg VUF.”

“Jeg søgte ind i 1967, men havde endnu ikke bestået realeksamen, så jeg måtte vente et år og startede i 1968. HF-uddannelsen var vidunderligt anderledes. Der skulle arbejdes i grupper, og det var meget interessant. Efter HF-eksamen valgte jeg at studere forvaltning på RUC. Jeg havde erhvervsarbejde ved siden af. På Børsen. Efter kandidateksamen fra Roskilde Universitetscenter blev jeg ansat i EU, hvor jeg bl.a. har arbejdet med udvidelsesproblematikken. Nu

“ Hf-uddannelsen var vidunderligt anderledes. Der skulle arbejdes i grupper, og det var meget interessant

er jeg pensioneret fra EU-systemet, men arbejder lidt som konsulent."

DPU har undersøgt, hvordan det er gået med HF-årgang 1970, som disse elever er en delmængde af. Hvordan er det generelle billede for denne tidlige årgang? 87 % af dem bruger HF-uddannelsen til at videreuddanne sig. Ikke ret mange af dem kommer på universitetet, men størstedelen gennemfører en mellemlang videregående uddannelse. En meget stor andel af denne HF-årgang gennemfører en lærereruddannelse og kommer i beskæftigelse inden for dette område. Arbejdsløsheden er gennemsnitlig 2% , altså stort set ikke eksisterende. De har brugt deres eksamen, og det er gået dem godt.

Ingeborg, der bor i Frederiksberg Kommune, HF-årgang 1970, taler med lektor Ole Rasmussen.

Men ud over skolespecifikke oplysninger vedrørende Frederiksberg HF-kursus har DPU analyseret udvalgte HF-årgange på landsbasis og set, hvordan det er gået dem efterfølgende. Et datamateriale, der strækker sig over fire årtier, bør være tilstrækkeligt grundlag for at kunne vurdere HF-uddannelsens elevgrundlag og funktion i forhold til det øvrige samfund. Med henblik på at sætte HF-informationerne i perspektiv er der foretaget sammenligninger med sproglige og matematiske studenter.

Hvordan er kønsfordelingen mellem kvinder og mænd? Tages der udgangspunkt i HF-årgang 1976 udgør kvinder 58 % og mændene 42 %. Et sammenlignende tal for de sproglige studenter er 76 % kvinder og 24 % mænd. I 1976 afsluttede 66 % af mændene det matematiske gymnasium, På Hf er der altså en pæn repræsentation af unge mændi i 1976. Men dette billede ændrer sig over tid. I år 2000 er 71 %. kvinder og 29 % mænd. De sproglige studenter i det samme år har 78 % kvinder og 22 % mænd. I det matematiske gymnasium er forholdet 50-50.

Både blandt hf'erne og de sproglige studenter er der således en overrepræsentation af kvinder, men i alle årene er der relativt set en større andel mænd med hf-eksamen end med sproglig studentereksamen.

Alderssammensætningen har ændret sig over de fire årtier. Hf'erne har altid været en broget flok, hvor der i den enkelte klasse kan være kursister fra 17 til 30 år. Af landstotalerne fremgår det dog, at hf'erne i 1976 i gennemsnit har været ældre end i år 2000. Kun 12% er over 20 år i 2000.

Lektor Bodil Smith

HVAD ER HF-ELEVERNES FORÆLDREBAGGRUND ?

Ses der på forældrebaggrunden ved HF-årgang 1976, så har 43% ingen erhvervsuddannelse og 40% en kort videregående uddannelse. Kun 16% havde gennemført en mellemlang eller lang videregående uddannelse. Til perspektiv kan det oplyses, at 31% af de sproglige og matematiske studenters forældre havde afsluttet en lang eller mellemlang videregående uddannelse

Over tid hæves uddannelsesniveauet generelt i det danske samfund, men helt fremme i år 2000 har 23% af hf'ernes forældre ingen erhversuddannelse og 54 pct en kort videregående uddanelse, altså samlet set den samme uddannelsesmæssige baggrund som 24 år tidligere.

Der kan konstateres den samme sociale profil for HF-årgangene 1976, 1980, 1990 og 2000.

HF-uddannelsen bidrager således til, at mange unge fra uddannelsesfremmede miljøer fuldfører en almengymnasisal uddannelse. En dagsorden, der i dag hedder 'livslang læring', var heller ikke fremmed for de første hf'ere. Som det er fremgået af min samtale med udvalgte elever, har mange af dem efterfølgende videreuddannet sig ikke bare én, men

flere gange. Seniorforsker Lars Klewe DPU har endvidere analyseret sammenhængen mellem den sociale baggrund og studenters og hf-eres valg af videreuddannelse. For sproglige og matematiske studenter er der en klar sammenhæng mellem forældrebaggrund og valg af videregående uddannelse. Børn af "lange forældre" med lange videre- gående uddannelser fra universiteterne vælger de lange uddannelser.

Den sociale arv spiller ind. Sådan er det imildertid ikke med hf'erne. Statitsik set kan der ikke konstateres en sammenhæng mellem hf'ernes sociale baggrund og deres valg af videreuddannelse. Jeg tror det hænger sammen med at hf-eksamen kan sammensættes af valgfag, som afspejler den enkelte elevs ønsker og behov. HF har altid været mere fleksibelt end gymnasiet, men det har jo også lige fra starten i 1967 haft en anden målgruppe.

HVILKE UDDANNELSER HAR HF'ERNE GENNEMFØRT ?

Ved HF-årgang 1976 fuldførte 49% en mellemlang uddannelse med hovedvægten på pædagogiske uddannelser. Tilsvarende tal for årgangene 1980 og 1990 er henholdsvis 46% og 40%. Hf'erne gennemfører altså hovedsageligt mellemlange uddannelser, dog med en lille ændring vedrørende de lange.

For årgangene 1976 og 1980 fuldfører 7% en lang videregående udddannelse, mens det tilsvarende tal for hf-årgang 1990 er 10%. Det er landstal og dækker over betydelige variationer fra hf-kursus til hf-kursus. Hf'erne fra Frederiksberg HF-kursus videreuddanner sig i takt med de øvrige i landet. Men i 1990 har billedet ændret sig. 23% af årgangen har gennemført en universitetsuddannelse.

"Det generelle billede er, at størstedelen af hf'erne vælger mellemlange videregående uddannelser og gennemfører disse

Det generelle billede er imidlertid, at størstedelen af hf'erne vælger mellemlange videregående uddannelser og gennemfører disse. Men nogle vælger en lang videregående uddannelse.

Det er derfor afgørende, at HF-uddannelsen giver adgang til univer-

siterene. Det er ikke en svaghed, at der ikke er en større andel, der vælger det lange område. Det er jo en styrke ved uddannelsen, at netop sammensætningen af valgfagene giver mulighed for at tone uddannelsen i den retning, som den enkelte elev ønsker at videreuddanne sig i. Og efter nogle uddannelsespolitiske kommentatorers opfattelse er der nemlig for mange, der vil på universitetet. Der er stor mangel på medarbejdere med korte og mellemlange uddannelser bag sig.

Forrest direktør Jørgen Olsen og lektor Dorte Hammelev. I baggrunden rektorerne Anne Birgitte Rasmussen og Knud Rosdahl i samtale med kulturdirektør Ivar Koed.

En af Lars Klewes væsentlige konklusioner er imidlertid, at der er stor forskel på mænd og kvinders evne eller vilje til at videreuddanne sig efter afsluttet ungdomsuddannelse. Det gælder hf'erne, de sproglige studenter, og de matematiske studenter. Hf-eleverne minder utroligt meget om de sproglige studenter med hensyn til videreuddannelse, og billedet er stabilt over næsten 30 år.

Kun 14 % af HF-kvinderne får ikke taget en videregående uddannelse. Tallet er det samme for alle undersøgte hf-årgange. Det svarer nøje til de sproglige studenter. 13-14 % af kvinder kommer ikke videre i uddannelsessystemet. Det indebærer altså, at ca. 86 % af de kvindelige hf'ere og sproglige studenter kommer videre, men fordelingen herefter er dog lidt anderledes. 20 % af de sproglige kvinder fuldfører en lang videregående uddannelse, mens det kun gælder for 7 % af hf kvinderne

Ligestillingsmæssigt set er det fornemt, at en så stor andel kvinder både fra gymnasiet og HF fuldfører en videregående uddannelse For kvindelige matematiske studenter ser det endnu bedre ud. Kun 8 % er noteret med matematisk studentereksamen som højeste fuldførte eksamen.

Mændene har imidlertid et problem. Både hf'erne og de sproglige bruger ikke deres eksamen i samme omfang som kvinderne. Mellem 20-25 % af mændene videreuddanner sig ikke. Tallene for mandlige hf'ere og mandlige sproglige studenter en stort set identiske. Blandt

de 75-80 %, der videreuddanner sig, er der imidlertid forskelle i forhold til kvinderne. En relativ større andel af mandlige hf'ere og sproglige studenter gennemfører lange videregående uddannelser. Mest markant nok hos hf'erne, hvor andelen på det lange område er næsten dobbelt så stort som for kvindernes vedkommende. Denne fordeling er den samme både 15 år og 30 år efter afsluttet eksamen.

HF-uddannelsen har ofte været til debat. Den har været reformeret, kritiseret og betegnet som en sekundaeksamen i forhold til en "rigtig" studentereksamen. Jeg har intet ønske om at lukke den debat op igen. Men der er grund til at fremhæve, at uanset den konkrete udformning af uddannelsen har den vist sig særdeles levedygtig over tid. Hf'erne har valgt videreuddannelse i samme omfang som de sproglige studenter.

Fyrre år efter de første hf-elever begyndte på uddannelsen, bør det være hensigtsmæssigt at spørge om uddannelsen også har levet op til intentionerne Hvad ville man med uddannelsen ?

De centrale politiske aktører var Poul Harling, K.B. Andersen og K. Helveg Petersen.

Hvad gav de udtryk for omkring HF-loven fra 1966, som dannede grundlag for optagelse af den første årgang hf'ere?

"For mig var det afgørende at få skabt en uddannelse, der både var fleksibel og uden blindgyder

"For mig var det afgørende at få skabt en uddannelse der både var fleksibel og uden blindgyder. HF skulle give mulighed for videreuddannelse. HF var især et tilbud for dem der havde været ude et år eller mere."
Fhv. Statsminister Poul Hartling, hf-ordfører for Venstre.

"Det vigtigste for mig var at udvikle et alternativ til gymnasiet, som gav andre grupper mulighed for en almendannende uddannelse."
Fhv. undervisningsminister K. Helveg Petersen,det radikale Venstre.

"Jeg tror denne uddannelse, der tænkes oprettet efter lovforslaget, vil

kunne tiltrække mange som ellers ville afholde sig fra at søge ind i et videre uddannelsesforløb".
Fhv. undervisningsminister K.B. Andersen, socialdemokratiet.

Hvordan er sammenhængen mellem de politiske intentioner og DPU's forskningsresultater? Svarer det politiske fokus til det analytiske fokus?

HF-uddannelsen blev ikke en blindgyde. Den skulle erstatte præparandklassen. Det gjorde den godt, og rigtig mange af de første hf'ere gennemførte en læreruddannelse. Men over tid fik flere og flere øjnene op for, at hf-uddannelsen kunne bruges som adgangsvej til mange andre uddannelser. Hf'erne har i dag en betydelig bredde i deres valg af uddannelser. Det er en myte, at de fleste hf'ere bliver lærere, pædagoger eller sygeplejersker. Hf'ernes uddannelsesvalg ligner i høj grad de sproglige studenters, og undersøgelsen viser desuden, at det er svært at pege på bestemte brancher, der specielt tiltrækker enten hf'ere eller sproglige studenter.

Formanden for den midlertidige bestyrelse, revisor Leif Bjørn Sørensen, får sig en forfriskning.

Hf-uddannelsen har en bredere social rekruttering og giver dermed unge fra uddannelsesfremmede miljøer en mulighed for at videreuddanne sig. Datamaterialet har vist, at mellem 70 og 80% har videreuddannet sig. Til gavn for sig selv og til gavn for det danske samfund. Hartling, Helveg Petersen og K.B. Andersen traf en visionær beslutning i 1966. En beslutning med vidtrækkende perspektiver og konsekvenser for udviklingen i det danske samfund. På nudansk må det karakteriseres som kimen til velfærd i verdensklasse.

■

Ved Bodil Smith

HF's historie

August-nummeret af gymnasieskolernes medlemsblad 'GYMNASIESKOLEN' var i 1992 stærkt præget af HF's 25 års jubilæum. Bladets leder startede således:

'1992 er et år, de fleste danskere vil huske om end af mange forskellige grunde. For de royalistisk sindede har året stået i det kongelige sølvbryllups tegn. For fodboldelskere er det år 1 – det år, en helt undertippet grim ælling gik hen og vandt europamesterskabet i fodbold.
For gymnasiefolk er det året, hvor en uddannelsesmæssig grim ælling fejrede 25 års jubilæum som svane.'

I den anledning blev Ejvind Jensen, rektor for Statens HF, senere Frederiksberg HF, fra 1967 til 1988 interviewet af Torben Lynge Hansen.

Overskriften var:

K. B. Andersen var en visionær politiker

Her følger et uddrag:

Efter 21 år som rektor for Statens HF-kursus gik Ejvind Jensen på pension i 1988. Han har taget 'hele turen med' lige fra de første kursister blev optaget i sommeren 1967 og hen imod HF-reformen 1991. Med andre ord kan det siges, at Ejvind Jensen kender HF som få og er en mand, det er klogt at gæste, når man ønsker at få uddybet sin viden om især starten på HF....

Hvordan startede HF?
Vi skal lidt længere tilbage end den rigtige start i 1967. Fra 1960 til 1965 havde Undervisningsministeriet et udvalg nedsat, der skulle komme

med forslag til en ny læreruddannelse, og i den forbindelse var man i udvalget meget bevidste om, at de kommende lærere skulle have en større basisviden, inden de startede på selve læreruddannelsen. På den anden side ville man ikke afskære 'manden fra ploven' og 'pigen bag gryden' i at starte på en læreruddannelse. Derfor ønskede udvalget en to-årig forberedelse til uddannelsen, som egentlig hørte med i selve studieforløbet.

I 1965 indkaldte daværende undervisningsminister K. B. Andersen sine nærmeste medarbejdere – bl.a. Sigurd Højby, Bodil Dybdahl og Hans Jensen - til et morgenmøde på Hotel Royal i København. Det var en lørdag i maj, og dette møde er på sin vis historisk, for her blev man enige om at skære to år ud af læreruddannelsesforslaget og i stedet etablere Højere Forberedelseseksamen. Begge forslag blev derpå behandlet hver for sig og endelig vedtaget i juni 1966.

Det er ikke fordi jeg ved så meget om, hvad der skete før juni 1966, men i august blev jeg anmodet om at tage plads i det embedsudvalg, der skulle skære HF til.

HF VAR K. B. ANDERSENS IDÉ

Hvorfor henvendte man sig til dig?

K. B. Andersen kendte til vores arbejde på Emdrupborg Forsøgsskole.

Jeg begyndte som psykolog derude i 1948, hvor vi skulle undersøge, hvordan børn og unge udviklede sig under andre undervisningsformer end datidens gængse. Efter studieophold i USA overtog jeg i 1959 ledelsen af forsøgsskolen, hvor jeg arbejdede med en udelt skole. I starten delte vi efter 7. klasse, men senere kørte vi et helt udelt forløb.

Vi havde mange besøg på skolen, og en af dem, der fulgte forsøgene med interesse, var K. B. Andersen, som på det tidspunkt var forstander for Roskilde Højskole. Han var meget optaget af udelt undervisning, andre undervisningsformer og i det hele taget vores arbejde på Emdrupborg, så det må være årsagen til, at han bad mig træde ind i HF i 1966.

Man kan vel sige, at HF var K. B. Andersens idé?

Ejvind Jensen,
rektor for Statens HF,
senere Frederiksberg HF,
fra 1967 til 1988

Jeg mener helt bestemt, at det var K. B. Andersens idé. Han var en meget visionær politiker og havde tidligere bl.a. i 'Gymnasieskolen' givet udtryk for, at der burde være andre adgangsveje end studentereksamen til de videregående uddannelser. I sit arbejde som forstander på Roskilde Højskole havde han sikkert mange gange oplevet, at unge på højskolen blev meget interesserede i at komme videre, men hvordan? Derfor var han igangsætteren. Han kunne ikke acceptere, at så megen motivation og intelligens gik til spilde.

Der var ganske vist studenterkurserne, men de krævede stort set de samme basale forkundskaber som gymnasiet, og derudover viste undersøgelser, at kursisterne kom fra de samme sociale lag som eleverne i gymnasiet.

Den smalle rekruttering til gymnasiet og studenterkurserne var også en torn i øjet på K. B. Andersen. Der skulle større bredde i uddannelsessystemet. Arbejdsmandens søn var ligeså dygtig – hvis han fik muligheden – som direktørens, var K. B. Andersens filosofi. Jo, det var K. B. Andersens fortjeneste, at HF blev opfundet, selv om også andre er blevet tillagt et faderskab.

Hvordan modtog udvalget K. B. Andersens idéer?

For mit vedkommende oplevedes tankerne bag HF som en naturlig forlængelse af vores arbejde med udelt folkeskole – også på 8-10 trin. Det havde klart vist, at hvis man undlod at dele de unge igennem folkeskolen, så var der flere, som kom videre i uddannelsessystemet....

VI KLAREDE ARBEJDET PÅ TRE MÅNEDER

Kigger man i kilderne, så kan det konstateres, at der i dansk politik var bred opbakning til HF.
I hvert fald fra Det radikale Venstre og Venstre og naturligvis Socialdemokratiet. Jørgen Jørgensen, Kresten Helveg Petersen og Poul Hartling havde ikke glemt Grundtvig og Kold, og Venstre var ikke, hvad det er i dag. Man havde højskoletanken i kufferten – at også menigmand skulle have en uddannelse.
Så I gik i gang med arbejdet. Der var ikke megen tid?
Vi klarede det på tre måneder, men det skyldtes, at vi arbejdede under stor enighed, og fordi vi følte, at vi havde stor politisk opbakning. Ligeledes lå det ligesom i luften, at det, vi skulle arbejde frem imod, skulle være en tilvalgsskole. Det var alle enige om, og derfor gik det rigtig hurtigt med at få stablet HF på benene. De store skriftlige opgaver, som skulle være med til at udvikle selvstændighed i arbejdsmetoder, er hentet fra collegeundervisning i Californien. Selvansvarlighed og selvstændighed gik for øvrigt igen i alt, hvad vi lavede i udvalget. Det stod som overskrift i vores arbejde.

Hvordan skulle optagelsesbetingelserne være til den nye uddannelse?
Der var enighed om, at der ikke måtte stilles krav om bestemte eksamener, og derfor diskuterede vi, hvordan det hele kunne gribes an. Jeg holdt på, at man skulle tale med hver enkelt ansøger, og at det skulle være basis for optagelsen. Møder man i en samtale energi, selvforståelse og målrettethed, så kan mange faglige mangler opvejes. Optagelsesproceduren diskuterede vi i øvrigt ikke meget i udvalget. Vi havde fået at vide, at det skulle vi ikke tage stilling til, for det ville man klare fra centralt hold. Det blev af en eller anden grund ikke til noget. Det skulle komme senere, så i første omgang var det den enkelte skoleleder i samarbejde med studievejlederne, der stod for elevoptagelsen. Det er heldigvis aldrig blevet ændret, selv om der er blevet gjort flere forsøg på det.

EN NY REVOLUTIONERENDE EKSAMEN

Det, der sprang i øjnene med den nye uddannelse, var det, I nåede frem til omkring eksamenssituationen. Det var noget helt revolutionerende?

PÅ Emdrupborg havde vi eksperimenteret med den form for eksamen, som vi kender det på HF i dag. Eleverne og lærerne i HF har da også været glade for processen med at løse en opgave i forberedelsestiden og så gå ind og forsvare den. Ikke noget med vurdering i løbet af året, som skulle tælle med. Det var der basis for i udvalget. Der skulle ske en fornyelse, selvom der nok var en del usikkerhed omkring det, at man kunne tage en eksamen, hvor en årskarakter ikke var til stede.

Efter udvalgsarbejdet blev du leder for Statens HF-kursus. Hvorfor skulle der være et statsligt kursus?

K. B. Andersen lagde stor vægt på, at der skulle være et sted, hvor man kun havde den uddannelse, og hvor man kunne gøre erfaringer. Han var også bange for, at når man lagde HF ud på seminarier og gymnasier, så kunne man måske på disse institutioner opfatte det som en sekundær uddannelse, og det kunne blive et stort problem for uddannelsen. Statens HF skulle med andre ord være med til at lægge niveauet i uddannelsen.

■

Kort om K. B. Andersen (1914-83):
Socialdemokratisk politiker. Undervisningsminister 1964-68, udenrigsminister 1971-73 og 1975-78, folketingets formand 1978-81.

Tur til Louisiana

Af Anja Møller Simonsen
1. f 06/07

Vi havde aftalt i klassen, at vi skulle på ekskursion til Louisiana som afslutning på temaet om skulpturer. Vi havde tidligere på året været på Thorvaldsens Museum, hvilket også var utroligt spændende, så vi glædede os alle sammen, mig specielt da jeg aldrig havde været der. Endelig skulle vi ud og opleve noget. Jeg er af den overbevisning, at man lærer bedst ved at opleve. Måske er det noget, som er blevet indprentet i mig i min barndom som artig pigespejder, men "Learning by doing"-princippet er stadig noget, jeg holder fast ved og den måde, jeg personligt lærer bedst på.

På Louisiana så vi forskellige skulpturer af blandt andet Henry Moore og Alberto Giacometti, som vi havde snakket meget om i klassen. Det var noget helt andet at stå foran en skulptur end at kigge på et billede af den. Fordelen ved en skulptur, modsat et maleri, er jo netop at den er 3-dimensionel og skal derfor opleves ved, at man ser den fra alle vinkler. Måske specielt Henry Moores skulpturer, der er meget store, og derfor er svære at bedømme ud fra et billede. Louisiana har valgt at placere nogle af skulpturerne rundt omkring i parken, blandt andet denne skulptur på billedet nedenfor. Den fungerer virkelig godt i den smukke natur, som omkranser museet.

Skulptur af Henry Moore

Henry Moores skulpturer viser oftest kvindekroppen, som tit sidder enten med et barn eller sidder tilbagelænet. Skulpturerne har nogle meget organiske former, og derfor passer de utroligt godt ind i parken. Da skulpturene er meget bastante, "letter" det dem, at de er omgivet af frisk luft, og med udsigten over Øresund til Sverige i baggrunden spiller det hele godt sammen.

Som nævnt var vi der først og fremmest for at afslutte temaet om skulpturer, men da vi nu var på Louisiana, var det meget nærtliggende også at se på alt det andet, som museet rummer.

Cindy Sherman – Untitled #225

Et af billederne fra "Made in China"

På det tidspunkt var der specielt to spændende udstillinger udover den faste udstilling. Nemlig Cindy Shermans fotoudstilling, og en samling af nyere kinesisk kunst "Made in China".

Cindy Sherman er en amerikansk fotograf, hvis billeder handler om iscenesættelse. Hun fotograferer sig selv, men hun klæder sig ud, og ved brug af makeup, kostumer og rekvisitter agerer hun som andre personer. Om det kan klassificeres som narcissisme eller en eller anden fetich, det kan man diskutere. Men det er meget spændende og dejligt provokerende!

Made in China-udstillingen synes jeg var meget spændende. Kina var "bagud" i udviklingen inden for kunst, men siden 90'erne er der sket store fremskridt, i takt med at landet er blevet mere og mere åbent. Det er skønt at se, at der stadig er nogle, der har behov for at være provokerende i deres udtryksform, hvor vi i Vesten mest oplevede den slags provokerende kunst i 60'erne.

Det eneste minus ved turen, var at vi ikke havde så lang tid deroppe, jeg kunne sagtens bruge flere timer på at kigge på kunst. Det er jeg desværre forholdsvis alene om i min aldersgruppe. Når unge på min alder skal underholdes, tænder de for MTV og sidder som zombier foran "dummekassen" i flere timer og ser på indholdsløse amerikanske tv-serier. Misforstå mig ikke, jeg gør det også, så jeg dømmer ikke nogen. Jeg ser faktisk meget tv. Det er så dejligt nemt bare at sidde på sin flade, stirre på en skærm og kræve underholdning for sine dyre licenskroner.

Men det bliver altså lidt kedeligt i længden, synes jeg. Så i stedet for at vi bare sidder foran tv'et, mens vi venter på, at verden skal ændre sig, burde vi måske se lidt på verden. Sluk fjernsynet, computeren, mobiltelefonen og oplev kulturen. I værste fald lærer man noget...

■

Berlin. En impression

Af Mogens Jensen

Med tysk præcision og effektivitet havde T-klassen selv arrangeret studieturen til Berlin i uge 9: alt klappede, alle deltog og deltog i alt, og programmet var gennemtænkt ned til mindste detalje af de deltagende lærere Marianne Weile og Mogens Jensen i fagene historie og dansk. Fortællingen om udskejelserne (elevernes) i den russiske vinterhave i Sct. Petersborg på forrige års studietur havde gjort så stort et indtryk på alle elever, at den implicitte forudsætning blev, at narcissistiske, desperate, depraverede og diffuse adfærdsformer skulle erstattes med mere målrettede ditto. En kolossal konstruktiv adfærd i samtlige fem dage blev resultatet, og den blev udfoldet helt gnidningsløst. Det faglige og det sociale niveau var imponerende.

Når titlen til denne artikel hedder "en impression" har det sine gode grunde. Man kan ikke få andet end en række impressioner i denne europæiske metropol og dette kulturelle og især subkulturelle centrum in spe. Genopbygningen af Berlin er sket helt/delvist hovedløst. Nogle kvarterer har bevaret dele af deres særpræg, men dette bliver ofte forstyrret af eksperimenterende bygningsværker. Andre kvarterer er bygget op fra grunden, uden –selv ved en grundig arkitektonisk aflæsning – at afsløre nogen som helst ide bag. Med dette som udgangspunkt var der for planlæggerne ikke anden mulighed end at præsentere kvarter efter kvarter og skabe et flimrende billede i elevernes (og lærernes) bevidsthed. Det tror vi lykkedes.

T-klassen i regnvejr foran Brandenburger Tor.

Nu skal vi ikke trætte med udførlige beskrivelser af programmets enkeltdele, men tage et udpluk, nogle impressioner, kort sagt nogle highlights.

1. STASI-MUSEET. DEN DÅRLIGE SAMVITTIGHED

Stasis hovedkvarter. Placeret langt ud i øst og gemt væk bag Karl Marx Allee lå disse imposante bygninger og signalerede en tvetydighed i forhold til deres funktion: hvorfor gemme væk, når ideen var at skræmme? Havde systemet virkelig en underliggende dårlig samvittighed? Forud for besøget havde vi set "Das Leben der Anderen", hvor hovedpersonens dårlige samvittighed over at være systemets håndlanger kom til udtryk i en selvfølgelig meget perverteret form, men den kom til udtryk.

T-klassen foran rigsagsbygningen.

Samme oplevelse fik man inde i bygningerne, hvor rummene ikke afslørede eller stod ved den massive undertrykkelse og kontrol, der var selve kernen i Stasi. Chefen havde oven i købet indrettet et intimt rum til sig selv, der mere lignede en dagligstue end et rum for kontrollens meningsløse og ansigtsløse udøvelse. Og rummet var selvfølgelig holdt i de skidengule og –brune farver, som den østeuropæiske kommunistiske bevægelse så som det eneste legitime og mulige udtryk for begrebet "hygge". 91.000 mennesker arbejdede her fuldtids sammen med 300.000 informanter med at kontrollere 17 millioner indbyggere. Skræmmende tal. Og en opfordring til refleksion over, hvorfor en i øvrigt smuk ide om det klasseløse samfund baseret på deltagelsesdemokrati kunne løbe så meget af sporet.

Den i øvrigt fremragende guide gjorde det hele meget konkret, idet han, om end marginalt, personligt havde været i kontakt med stasi-systemet og så det som en meget vigtig og personlig opgave at bevare dette historiske spor som dokument over et totalitært systems menneskeforagt. Berlin og den tyske stat vil af uransagelige grunde ikke betale for vedligeholdelsen.

2. ANTI-BUSH-BAR. DET KONFORME OPRØR.

I et anfald af postmoderne nysgerrighed, måske i lettere sværmerisk erindring om egen tidligere tiders aktivisme havde vi accepteret en invitation fra nogle elever om at besøge denne, formodede vi, subkultu-

rernes subkulturelle hule. Igen i bedste postmoderne stil startede vi med et restaurationsbesøg på en rimelig fancy restaurant i "Mitte" for at samle mod. Bestemt 4 kokkehuer for et germansk vildsvin i flødesauce var vores evaluering, og det lagde grunden til at være mod Bush denne halvkølige vinteraften.

T-klassen foran Stasi-museet.

Vi listede frem mod den politiske radikalitets højborg i Berlin, men et enkelt kig ind i lokalet dekonstruerede vores mod og nysgerrighed. Mørkt, helt mørkt var der, og mennesker i sort sad skummelt og stivede deres antiamerikanske bevidsthed af over en gammel sort/hvid og ridset dokumentarfilm fra 70'erne. En halvgammel og en halvung burgøjser var nået grænsen for deres eksperimentelle iver.

Vi tog lige en tur rundt i kvarteret for at samle endnu mere mod. Da vi efterfølgende igen nærmede os baren, mødte vi heldigvis eleverne, der også i bedste postmoderne stil stod foran deres taxi, shinet og stylet op til skæg og ballade. Vi blev beroliget og gik ind. For kun at se en bar indrettet som et kollektiv fra 60'erne, en halvgammel og hyggelig hippiebedstefar servere god tysk øl og to-tre udbrændte hippier, der uafvendeligt fyrede chillummer. Røgfrit lokale var det godt nok, men hippiebedstefaren, der i øvrigt var lige så fredsommelig, som han så ud, dispenserede straks fra rygeforbuddet. Man skal jo tjene penge, sagde han. Således opløftet brugte vi nogle timer på at diskutere amerikansk og dansk udenrigspolitik og beslægtede emner.

3. CLO-BAR. FRA FOLKELIGHEDENS DYB.

Aftenen efter lod vi os igen lokke til at udforske det subkulturelle miljø i Berlin. Eleverne lokkede med en koncept-bar bygget over temaet: det latrinære. Vores forstudier fortalte os, at der var tale om en high-tech-bar, der flirtede anstændigt, æstetisk korrekt og tvetydigt med det latrinære. Måske ikke en hyggelig oplevelse ventede os, men en anderledes, troede vi. Den holdt ikke. Baren flirtede ikke med det tabui-

serede, men med skamløsheden og den dårlige smag. Vi skal ikke trætte læseren med detaljer ud over en enkelt, der taler for sig selv. På et centralt signal blev loftet levende, og store bomber, tæppebomber, læseren kan selv forestille sig af hvad, regnede ned over vores uskyldige hoveder og fjernede den sidste tiltro til, at her kunne man være ret meget længere med en rimelig begrundelse i begrebet "livskvalitet". Det var desuden noget vanskeligt for os at fastholde vores hårdt tilkæmpede sociale og faglige status i denne kontekst, så vi flygtede ud af baren som ud af et brændende hus og forsikrede hinanden om, at stuerent var det ikke, og blev det heller aldrig og brugte resten af aftenen til at skylle denne oplevelse af os.

4. TRÆTHEDEN. ET GENERATIONSPORTRÆT.

Var en tro følgesvend på hele turen. Den startede i bussen mod Berlin, men da havde den en naturlig årsag i gårsdagens udskejelser og det tidlige starttidspunkt (5,30). En passager, der i øvrigt var navnebror til denne artikels forfatter og en meget underholdende chauffør, forsøgte forgæves at pumpe begejstring ind i eleverne med vitser fra folkets dyb. Selv skulle han, altså navnebroren, ned sammen med Rita og Gertrud og ligge i sprit i 4 dage. "Jeg hedder Mogens", sagde han. "Det hedder jeg også", svarede jeg, da han præsenterede sig.

Som tidligere sagt er Berlin en meget spredt og meget stor by i geografisk udstrækning. Det betyder, at man rejser meget fra kvarter til kvarter, fra seværdighed til seværdighed, fra faglig oplevelse til faglig oplevelse.

Nogle gange går man, nole gange tager man metroen. Ind i mellem regnede det, indimellem regnede det meget. Så eleverne så til tider noget slidte ud, mens der (halb)alte und die halbjunge sugede til sig af historiske erindringsspor og metropolatmosfære og glædede sig over ikke at være helt så gamle som de såkaldt unge. Eneste overskridelse og i øvrigt eneste mulige overskridelse af trætheden opstod i det omfang forbrugsmulighederne dukkede op foran de delvist nedrullede rulle-

mops forrest i elevernes øjne: happy citizen consumer kalder en amerikansk sociolog fænomenet. Tillige blev trætheden ophævet på Murmuseet via et hurtigløb gennem museet frem mod forbrugsmulighederne i den overfor liggende merchandise-butik. Hastigheden i gennemførelsen af et museumsbesøg af det omfang må være værdig til Guinness rekordbog. Selv så vi kun eleverne i det korte øjeblik, hvor den historiske fortabelse i en uhyre central epoke i europæisk historie for et øjeblik forlod os, og blikket faldt på gaden overfor.

Således var indtrykkene udvalgt. Vi kunne have valgt andre og flere, især de mere faglige indtryk, som der var mange flere af, end denne artiklen lader komme til syne. Men de ligger forhåbentlig gemt i elevernes erindring om en meget vellykket studietur.

■

T-klassen forlader nu den amerikanske sektor.

Af Anders Gudme

I kano og på vandski

Elever på idræt træner til eksamen

Søndag den 8. oktober er der tidlig afgang for begge valgfagshold i idræt, der har valgt at fordybe sig i temaet "Friluftsliv – en mangfoldighed af praksisformer".
Kursisterne skal som et resultat af undervisningen

- kunne manøvrere en kano vha. padle- og styreteknik
- kunne orientere efter kort og kompas
- kunne udføre livredning i vand
- kunne planlægge og organisere friluftsture mht. udstyr og proviant
- opnå indsigt i gruppedynamik
- opnå indsigt i de kompetencer, der kan erhverves via friluftsliv
- kunne give konstruktiv kritik og håndtere konfliktløsning

Der er mørke skyer og kraftig regn, mens toget bevæger sig op gennem Sydsverige, men da vi når Osby, træder solen i karakter.

Kanoerne sættes i vandet ved Kornberga, og lige her er Helge Åen ret levende. God strøm, store sten og mindre erfarne kano-padlere skaber ganske seværdige situationer. Flere kanoer sidder længe på tværs af strømmen, andre kommer baglæns af sted, og vi mister en enkel pagaj.

Vi undgår dog kæntringer, og snart er holdet spredt ned langs Helge Åen.

Det er den ultimative samarbejdsøvelse at holde en kano på ret kurs, og det kræver en vis erfaring og de rette grundtag at styre ret frem. Flere kanopar ses da også i fin zigzag fra bred til bred. Midtvejs er der opsamling, kage og fodbold. Nye kanopar-konstellationer afprøves, og med lidt mere fart over feltet når vi til Hästberga hvor lejren etableres.

Der tændes bål, kokkereres, og snart er maden klar. Særligt A-holdet håndterer Trangia-sættene med stor rutine.

Alle er godt trætte efter en lang udmattende dag, men for mange bliver det en sen aften med sang, guitar, historiefortælling og pæleklatring!

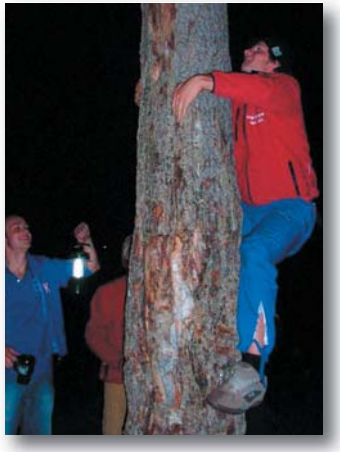

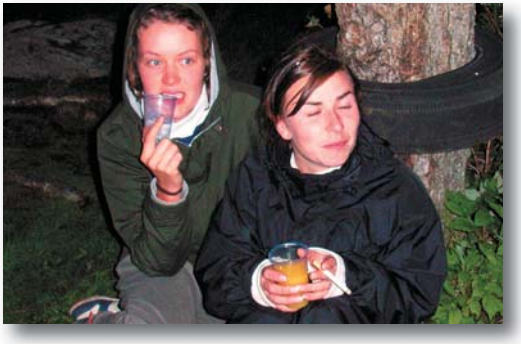

Næste morgen er de fleste tidligt oppe, og der serveres havregrød og grovboller.

Vi fylder vand på, og lejren pakkes hurtigt ned. Dagens første samarbejdsøvelse ligger ved Hästberga Kraftværk hvor kanoerne skal fires 30 m ned.

Det kan tilsyneladende gøres på flere forskellige måder. Heldigvis klarer kanoerne den hårde behandling.

De fleste kanopar har langt bedre føling med vand og kano i dag, og nedstrøms går det i stille glid ad Helge Åen. Naturen trænger sig på.

Vi mister orienteringen på vej over Skeingesjön og må ud på en længere omvej. Edderkopper svæver lavt over søen ved hjælp af svævetråde dannet af tykke silketråde.

De klistrer til hår og ansigt.

Et træt kanopar spændes efter lærerkanoen, og det hele ender i en kontrolleret kæntring tæt på land.

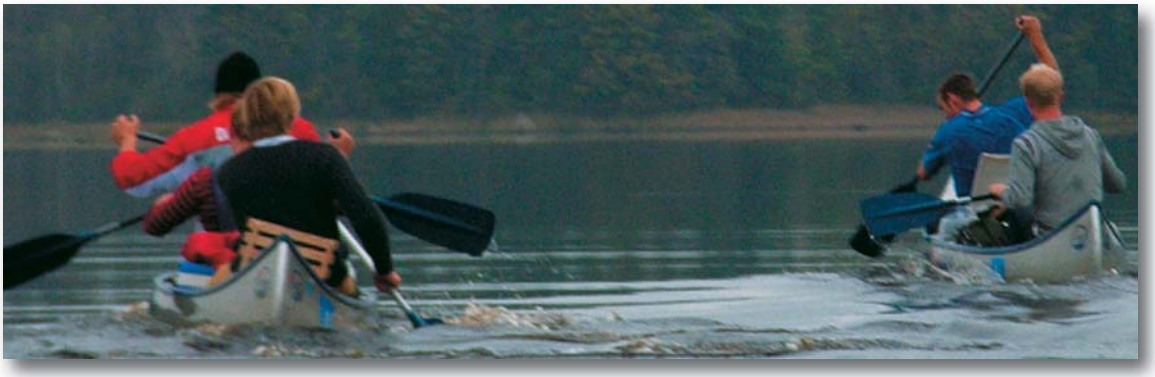

Frokosten nydes i det grønne og efterfølges af 1½ t orienteringsløb. Drengene afslutter med en tur i åen.

Alle er trætte da vi sætter af sted på det sidste stræk mod Osby. En enkel lang bæring, og så kan vi i vindstille vejr og aftenskumring krydse Osbysjön. Det har været en lang dag, hvor vi har padlet 20 km og løbet 6 km orienteringsløb. Alligevel gentager seancen sig med guitarspil, fællessang og historiefortælling.

Næste morgen arrangeres et kort orienteringsløb, men flere af holdene er for trætte til fin-orientering, trasker målløst rundt og går fejl af grøfteknæk og stendige. Kun to hold kommer hele vejen rundt.

Lejren pakkes ned, og efter tre dage fyldt med aktiviteter og socialt samvær går turen sydover.

Der er flere der får sig en blunder på vej hjem.

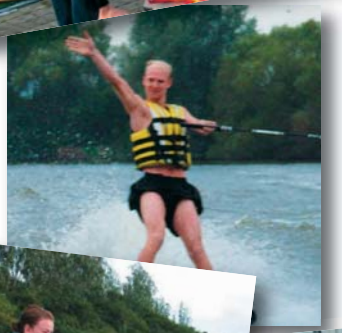

Balance, koordination, motorkraft, overskud

Kursisterne skal som resultat af undervisningen kunne

- udføre livredning i vand
- fremvise tekniske færdigheder i forbindelse med vandskiløb
- lave et vintertræningsprogram for vandskiløbere

Espanol, por favor!

Af Lise Hansen

Danmark har fået en ny gymnasie- og hf-reform! Selv om man ikke arbejder i gymnasiet eller på HF, tror jeg de fleste er klar over dette, for der er skrevet meget i pressen om reformen – og debatten er livlig!

Hvad de færreste måske ved er, at der i forbindelse med reformen også er kommet en ny optagelsesbekendtgørelse for de videregående uddannelser, som træder i kraft sommer 2008, når de første studenter bliver færdige efter reformen.

Et af elementerne i optagelsesbekendtgørelsen gælder fremmedsprogene: for at blive optaget på humaniora bliver det fra sommeren 2008 et krav, at man –udover engelsk – har et fortsættersprog – fransk eller tysk – på B-niveau eller et begyndersprog på A-niveau. Dette krav om andet fremmedsprog sker parallelt med, at man har fjernet 2. fremmedsprog som en obligatorisk del af en HF-eksamen.

På Frederiksberg HF-kursus har vi mange elever, som drømmer om at fortsætte på en længere videregående uddannelse, og en del af disse har et ønske om at læse på humaniora. Da vi ønsker at tilbyde vores elever muligheden for at sammensætte en eksamen, der sætter dem i stand til at gå direkte ind på deres uddannelsesvalg uden først at skulle supplere på GSK eller VUC, har vi valgt at udbyde spansk på A-niveau fra skoleåret 2006. Det skal lige bemærkes, at vi selvfølgelig også som altid udbyder tysk og fransk på C-niveau med muligheden for at fortsætte på B-niveau på 2. år.

Hvorfor spansk? Det er vores erfaring, at vi altid har elever, der har beskæftiget sig med spansk, inden de kom på Frederiksberg HF, enten på tidligere ungdomsuddannelser eller i forbindelse med udveksling, arbejde eller rejser i Spanien eller Latinamerika. Disse elever er tit relativt gode til spansk og har alle lyst til at lære mere.

Derudover er spansk generelt et populært sprog blandt de unge. Det

kan der være mange grunde til: eleverne har ikke haft det i folkeskolen, spansk har ry for at være et nemt sprog at lære og sidst, men ikke mindst lyder tapas, Andesbjergene og Almodóvar bare mere eksotisk end Wurst, Autobahn og Angela.

Når man som lærer skal undervise i sit fag på et nyt niveau, bliver man selvfølgelig nødt til at gøre sig nogle didaktiske overvejelser: hvordan integrerer man elever, der kan temmelig meget talesprogsspansk med elever, der slet ikke kan ét ord, når de starter? Hvordan får man eleverne op på et tilstrækkeligt højt fagligt niveau på blot 2 år? (Vi har 6 timer på 1. år og 7. timer på 2. år; det er ganske vist mange timer, men sprogindlæring tager tid).

“ Hvad gør man, når eleverne opdager, at den spanske grammatik slet ikke er så nem, som de troede, og de skal til skriftlig eksamen? Og det altoverskyggende spørgsmål: Bliver eleverne ved, eller giver de op, når efterårets mørke sætter ind?

Hvad gør man, når eleverne opdager, at den spanske grammatik slet ikke er så nem, som de troede, og de skal til skriftlig eksamen? Og det altoverskyggende spørgsmål: bliver eleverne ved, eller giver de op, når efterårets mørke sætter ind?

Jeg har naturligvis ikke nogen patentløsning på ovenstående spørgsmål, men vil prøve at komme med nogle bud. Det sidste spørgsmål kan man umiddelbart svare på. Det hold, der startede i sommer, har stabiliseret sig på 12 elever, der alle planlægger at fortsætte på 2. år, og det vil jeg anse for at være et fint resultat.

Det første problem, der faldt i øjnene, da jeg mødte mit nye A-niveau, var den meget store faglige spredning: spektret gik lige fra én elev, der havde boet og arbejdet i Guatemala i 9 måneder samt en elev med en chilensk far til de mange elever, der aldrig havde sagt et ord på spansk! Selv om undervisningsdifferentiering kan være et udmærket princip, mener jeg, det er et dødsdømt projekt at forsøge at rumme så forskellige forudsætninger i samme klasserum. De elever, der skal lære at sige deres første, små spanske sætninger, tør ikke ytre sig, hvis der sidder

nogle, der nærmest snakker flydende, og de, der kan tale spansk, orker ikke at høre på "Cómo te llamas.." i timevis. Så vores "løsning" på problemet på FHF er, at vi giver de "dygtige" elever fri de første 2-3-4-5 måneder (alt efter deres færdigheder). De får naturligvis udleveret materialet, må komme, hvis de har lyst, men grundsynspunktet er, at der skal være plads og ro til de ægte begyndere.

Når holdet så samles endeligt, er der naturligvis stadig store forskelle, men her er det så undervisningsdifferentiering bliver relevant. Ud over for eksempel at eleverne kan svare mere eller mindre uddybende på de forskellige opgaver, råder jeg altid eleverne til at sætte sig ved siden af nogle på deres eget niveau, da en stor del af træningen af den mundtlige sprogfærdighed foregår to og to. Desuden er det et godt, pædagogisk princip, som alle eleverne kender til bevidstløshed fra folkeskolen, at de "gode" kan hjælpe de mindre gode! Det skal bare ikke overdrives!

"Det er et godt pædagogisk princip, at de "gode" kan hjælpe de mindre gode. Det skal bare ikke overdrives!

Den største udfordring vil dog nok blive, om det kan lykkes eleverne at opnå den sproglige præcision, der skal til for at klare den skriftlige eksamen? Vores elever har oftest deres force inden for det mundtlige sprog og deres kulturelle viden, mens det går lidt mere trægt med den grammatiske kompetence.

På HF har vi heller ikke faget almen sprogforståelse, som understøtter denne disciplin. Der er efter min mening kun to ting at gøre: eleverne skal skrive tit, helst lidt i hvert modul, de skal aflevere små opgaver tit i stedet for få større opgaver og undervisningen skal være pragmatisk og fokusere på de mest almindelige regler og overlade de mere spidsfindige regler til selvstudium.

I træningen af det mundtlige sprog gælder det om at fokusere på kommunikationsstrategier, ord/vendinger, der ligner noget, man kender og "masser af spansk ord ud af munden"! Det prøver jeg selvfølgelig at supplere med så mange spansksprogede inputs som muligt, for eksem-

pel ser vi de spansksprogede film, der da af og til går i biografen. Vi planlægger også en studietur til Sevilla, hvor eleverne skal på sprogskole et par dage. Turen foregår som et flerfagligt samarbejde med dansk og historie.

Så alt i alt håber og tror jeg på, at eleverne nok skal nå til et godt resultat, som sætter dem i stand til at kommunikere på spansk, og som giver dem mulighed for at fortsætte på universitet, hvis det er det, de vil.

■

“Gid du må få dine ønsker opfyldt!” – 40 år med hf

af Ole Emil Rasmussen
lektor, cand.mag. i dansk, pædagogik og psykologi
Kolding Gymnasium 1966-67
Frederiksberg Hf-kursus 1967-

Rikard Frederiksen var en statelig mand. Jeg måtte se op til ham da han venligt gav mig hånden. Jeg var inviteret til møde i Frederiksholms Kanal i det der dengang hed Direktoratet for gymnasieskolerne og hf. Han var direktøren. Jeg var ham der havde været så fri at kritisere en ny bestemmelse om tværfaglig projektundervisning[1]. Den skulle foregå i den sidste måned før hf’erne skulle til eksamen.

Og man havde været tidligt ude. Det var i 1975, og optimismen og dynamikken fra det nyetablerede RUC havde bredt sig ind i valgfagsuddannelsen HF. Jeg var begge steder og kunne slet ikke se en ide med at indføre en løs bestemmelse om tværfaglig projektundervisning i HF.

HF var og er som navnet fortæller en eksamen. At indføre eksamensfrit projekt lige før eksamen var en dødssejler. Så mit forslag var tværfagligt eksamensprojekt med obligatorisk fagdeltagelse og fast indarbejdet i årsforløbet, afvekslende med særfaglig undervisning.

Rikard Frederiksen var også en venlig mand. Så han gav mig grønt lys til at afprøve modellen. Dog med særfaglig eksamen. Han var også en høflig mand, og da han gav mig hånden til farvel, bemærkede han at han slet ikke var enig med mig. Men det var Ritt Bjerregaard, så der var medvind, og i årene 1975-77 udviklede kolleger i biologi, samfundsfag, historie og dansk projektundervisning.[2]

Andre fag ville ikke være med. Og medvinden blev til modvind.

---

[1] Ole Emil Rasmussen: Uddannelsen til HF. Revision og frustration? *Dansk pædagogisk Tidsskrift, 7,* 1975.

[2] Dorte Hammelev, Ole Emil Rasmussen, Annelise Reiermann og Bodil Smith: To projekter på Statens HF-kursus. *Dansk pædagogisk Tidsskrift, 1,* 1977.

“ HF skulle ikke være RUC, og de fire foregangsmænd og -kvinder blev af lærergruppen stemplet som Firebanden, og vi så jo, hvad der skete med Firebanden i Kina. Så der skete ikke mere før i 2006

HF skulle ikke være RUC, og de fire foregangsmænd og -kvinder blev af lærergruppen stemplet som Firebanden, og vi så jo hvad der skete med Firebanden i Kina. Så der skete ikke mere før i 2006.

De større skriftlige opgaver i valgfrie fag var et særkende for hf fra starten i 1967. Der var dengang to, en i 3. og en i 4.semester. Og så var der en øvelsesopgave som historie var ansvarlig for i 2. semester. Historie var valgt fordi faget var emnemæssigt velegnet.

Jeg mente at danskfaget var metodisk velegnet til udvikling af elevernes intra- og interkommunikative kompetence i skriveprocesforløb som jeg på det tidspunkt underviste i på Københavns Universitet[3]. Historielærerne var som ventet interesseret i fagundervisning, så jeg fik lov til af Direktoratet at udvikle en forsøgsundervisning med en danskopgave som forberedelse til den større skriftlige opgave. Den valgte jeg at placere på andet år inden efterårsferien. Forsøget forløb tilfredsstillende. Og det gjorde især indtryk på undervisningsinspektør Johannes Nymark, at eleverne var stærkt positive.

Jeg blev inviteret sammen med en gruppe elever hjem i privaten i Carstensgade, og aftenen blev fastholdt i en større interviewartikel med pressefoto[4] . Derefter blev Danskopgaven fast indslag i hf-uddannelsen, men desværre henlagt til 1. semester. Ved hf-reformen 2006 blev den udgrænset, men den var også blevet indført i gymnasiet hvor den stadig findes, nu i 2. g, et godt tidspunkt, og med mulighed for samarbejde med historie.

---

[3] Ole Emil Rasmussen og Bodil Smith: *Et sprogtræningsprojekt i dansk. Projektarbejde*. Borgens forlag, 1977. Processen er produktet. Dansk pædagogisk Tidsskrift, 3, 1978 og Er det hele et spørgsmål om færdighed. *Mål&Mæle, 3,* 1978

[4] Om HF - status og perspektiver. *Dansk pædagogisk Tidsskrift, 3,* 1977

At være studerende, ikke elev, var fra starten af hf en pointe som nu kun anes i sprogbrugen. Der er gymnasieelever og hf-kursister. Men det var fra opfinderen af hf hele ideen med hf at deltagerne skulle være studerende. Ejvind Jensen havde som led i Marshall-hjælp til udvikling af uddannelserne, været i Californien i 1950'erne og søgte at importere fænomener som læsetræningsmaskiner, lære-at-lære, interessebestemt valg som motivationsfaktor og studievejledning. Jeg fik fornøjelsen af at implementere studiemetodik som undervisningsfag.

Fornøjelse måske så meget sagt, for det var en udfordring fordi det var vanskeligt at ændre de dybt indsocialiserede vaner fra folkeskolelivet. Læsetræningsmaskinerne samlede desværre støv. Mit hjælpemiddel var en fremragende bog[5] som begrebsliggjorde de nye studievaner. I dag ville man kalde det metakognition. Det gjorde de også dengang. Men på trods af denne innovative bog gik det ikke helt godt. Der var to grunde. Den ene var skemalagt undervisningstid i studiemetodik. Det var der ikke, kun en løs pulje med timer som hurtigt blev glemt og endte som studievejledningstid. Den anden var manglende samordning af studiemetodikken med fagundervisningen. Jeg pegede på begge forhold, inspireret af svensk forskning der klart konkluderede at studiemetodikken skulle samordnes ellers ville den ikke virke. Nu er begge forhold opfyldt i reformen her i 2006. Vi har værkstedstimer og team der kan koordinere undervisningen med værkstedstimerne i studiemetodik. Den fantastiske bog findes derimod ikke mere. Efter en sommerferie havde man ryddet op i bogdepotet, og biblioteker har den heller ikke.

“ I dag ville man kalde det metakognition. Det gjorde de også dengang. Men på trods af denne innovative bog gik det ikke helt godt

HF havde fra begyndelsen den gymnasiale fagrække med én undtagelse: psykologi. Faget var et tretimers valgfag, indført fordi hf-erne

[5] Tove Løve & Gudrun Aspel: *at være studerende.* Gads forlag, 1975.

forventedes at skulle fortsætte på lærerseminarium. Derfra blev der udtrykt bekymring, for hvad skulle man så lære de lærerstuderende i psykologi. Ja, alt var småt i starten. Også Else Relsters "Grundbog i psykologi" på 60 sider. Grundbøgerne fik flere og flere sider. Den nyeste vi bruger, Amann & Wipplinger: "Psykologiske processer. Grundbog i psykologi" er på 360 sider. Så i 1989 besluttede jeg sammen med fire psykologilærere på andre hf-kurser at gennemføre et forsøg med ny bekendtgørelse og 4 timer. Min hensigt var inden for den fælles ramme at afprøve tre aspekter, som jeg fandt særligt væsentlige i en udvidelse og fornyelse af faget: 1. det empiriske aspekt, 2. det kognitive aspekt og 3. det kulturpsykologiske aspekt. De tre aspekter indgik på forskellige måder i forsøgsarbejdet, der blev udført med ét hold i skoleåret 1990-91[6] . Fra 1991 fik psykologi 4 timer. Den kognitive psykologi og kulturpsykologien blev styrket. Men det empiriske aspekt i form af et metodisk miniprojekt gled desværre ud. Fra 2006 har psykologi igen 3 timer.

HF var fra starten en national uddannelse med stor vægt på danskfaget. Vi lagde ud med 4, 3, 5, 6 timer fordelt på de enkelte halvår. Der var indbygget kanon i pensum, liste over obligatoriske danske forfattere. Og der var en veritabel nyhed i prøveformen: forberedelsestid med ulæst tekst. I gymnasiet var eksamen i 1967 stadig overhøring i pensumlæst tekst. Nyheden lå i forlængelse af lære-at-lære og nedprioriteringen af paratviden og blev indført i gymnasiet 4 år senere. Med reformen i 2006 blev danskfagets timetal reetableret efter årtiers stadige reduktion som følge af fagtrængsel: 4,4, 5, 6. Indholdet i faget er ligeledes blevet rekonstrueret når det gælder litteraturlæsningen. Litteraturhistorisk læsning og kanonforfattere er genindført efter modernitetens korte sommer der allerede blev til efterår i 1988 med Bertel Haarders gennationalisering af faget. Jeg kan stadig i dag bruge

---

[6] Ole Emil Rasmussen: *Rapport om forsøg med psykologi. 4 timer. 1990-91.* Undervisningsministeriet. 1991.

min temahistorisk anlagte litterære antologi fra 70'erne[7] i undervisningen. (Og at andre også gør det, viser de årlige udbetalinger fra Copydan).

Den sproglige del af faget er også blevet rekonstrueret. Grammatikken er tilbage. I den første hf-ordning for dansk skulle alle eleverne lave en grammatisk analyse til mundtlig eksamen. Danskfaget er nu som tidligere et mix af litteratur, sprog og medier. Nu som før brydes historicisme og modernitet i fagets bestemmelser. Det nye i sprog er en vægtning af betydning og brug på bekostning af struktur. Brugsdimensionen er også indført med en vis styrke i den skriftlige eksamen, men typisk for 2006-reformen med historicismen som indhold, en blanding der nærmer sig sammensætningen i en gødningsbombe som nutidens terrorister er så glade for, let at mixe, maximal destruktiv effekt.

> *... en blanding der nærmer sig sammensætningen i en gødningsbombe som nutidens terrorister er så glade for, let at mixe, maximal destruktiv effekt*

Fik jeg mine ønsker opfyldt? Jaah, men i en vis forstand på en måde som den gamle sigøjnerforbandelse rummer: "Gid du må få dine ønsker opfyldt!" Det vil ende i ulykke. Man slipper ånden ud af flasken eller lampen. Mange af mine kolleger vil nok nærmest mene at jeg skulle have ladet være med at ønske, når det gælder tværfaglige projekter og eksamensprojekt. Og måske også Danskopgaven som den lå der i første semester.

Værkstedsundervisning og teamkoordination generer næppe nogen lærer hvilket paradoksalt nok er et problem. Timetallet i dansk ville jeg ikke ønske om, men jeg kunne ønske fuld modernitet i faget, både mundtligt og skriftligt. Dette ønske vil næppe udløse en invitation til et

---

[7] Jens Pedersen & Ole Rasmussen: *Temaer i dansk litteratur. Før 1800. 1800-1870. 1870-1930. 1930-75. 1955-70. Bind 1-5.* Gads forlag. 1971-75.

møde med direktøren for gymnasiet.

Det er ikke uden risiko at formulere mine ønsker for årets hf-fødselar. Tænk hvis de bliver opfyldt! Men jeg vover. I en bredere forstand er udviklingen af hf-uddannelsen (og de øvrige gymnasiale uddannelser) organisatorisk og institutionelt stærkt inspireret af udviklingen i USA's uddannelsestænkning i 1980'erne, sammenfattet i "Time for Results"[8] Lad mit ønske være endnu en educational Marshall-plan, bestemt for vores nye selvejende Frederiksberg Hfkursus: "The best and most current knowledge about what works makes its way only slowly, if at all, from research into the classroom. Changes in one part of the enterprise conflict with those undertaken in other parts, The left and right hands often appear not to be connected to the same body, Yet more regulation is unlikely to alter the vast, lumbering, and surprisingly change-resistent education system. Deregulation might - as long as the goals are plain, the outcomes widely reported, and freedom of choice allowed to everyone."[9]

■

[8] National Governors' Association. Center for Policy Research and Analysis: *Time for Results.* Washington D.C.: National Govenors- Association, 1986.

[9] Chester E. Finn, Jr.: Education that works: make the schools compete. *Harvard Business Review,* Sept-Oct 1987, p. 68.

Evaluering af den naturvidenskabelige faggruppe på FHF

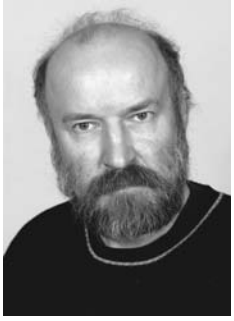

Af Keld Arne Hansen

Vi skal i det følgende fremlægge nogle af resultaterne af de spørgeskemaundersøgelser, som blev foretaget i december 2005 og maj 2006 af den første årgang på den naturvidenskabelige faggruppe.

Data fra de to undersøgelsesrunder blev databehandlet af Norstat Danmark og blev efterfølgende analyseret af LNH, KAH og stud. soc. Sofie Stage.

Den naturvidenskabelige faggruppe med fagene: geografi, kemi og biologi (c-niveauer) blev indført med hf-reformen som obligatoriske fag på 1.hf.

Reformen indebar en udvidelse af det obligatoriske naturvidenskabelige pensum:

- Hvor man før reformen skulle have 2 naturvidenskabelige fag, skal man i dag have 3 fag.
- Endvidere fastsatte reformen, at disse 3 fag i perioder skal gennemføre flerfaglige projektforløb, som skal danne udgangspunkt for én tværfaglig eksamen.

Den politiske intention var at forberede og udruste flere unge end hidtil til de naturvidenskabelige videregående studier.

Selvom den ministerielle kanon (også) blev rettet mod folkeskoleområdet i form af ændrede kvalifikationskrav med mere naturvidenskab til nye lærere, vil situationen i en række år fremover være, at ansøgerne til HF ikke kan forventes at være fuldt ud parate til de fag, som hf-reformen har gjort obligatorisk i den naturvidenskabelige fagpakke.

Vi målte forhåndskendskabet til de 3 fag i de 2 undersøgelsesrunder:

Vores bemærkninger til kemi-besvarelsen i december var:

Kursisternes opfattelse af kendskabet til de tre fag i den naturvidenskabelige gruppe:

Kendskab til: (%)	Geografi: dec + maj		Biologi dec + maj		Kemi dec + maj	
Udmærket	13	9	20	12	20	15
Nogenlunde	46	37	44	45	22	23
Ringe	41	52	36	41	58	59
Ubesvaret	0	2	0	2	0	3
Ialt	100	100	100	100	100	100

"I sammenligning med de to andre fagbesvarelser er kemisvarene markant afvigende når det gælder gruppen af "nogenlunde" og "ringe:

Hvor man ved geografi og biologibesvarelsen syntes at kunne se et mønster, hvor der var en stabil placering på "nogenlunde" på 44 og 45%, er tallet for kemi her kun 22%. Forklaringen skyldes, at hele 58% melder om "ringe" kendskab.

Det ser altså ud som om, at ganske mange melder om negativt ud om kemikendskab sammenlignet med de to andre fag. Hvis man antog, at en del af besvarelserne på nogenlunde ved de først to omtalte fag skyldtes forsigtighed i tilkendegivelsen er denne forsigtighed i det mindste meget mindre, når det gælder kemi.
Selvom det ikke her kan dokumenteres, så er forklaringen på de mange "ringe" ved kemi måske repræsentativt for den faktiske situation: at de rent faktisk ikke har haft kemi i grundskolen"
Stabiliteten i svartilkendegivelserne for kemi kan vel understøtte oven-

stående, men der er også sket noget med geografi:

Hér er der et skred fra det postive til det negative. Forklaringen kan være, at geografi med reformen har ændret karakter fra at være kulturgeografi til naturgeografi.

Geografifaget på hf var alligevel ikke genkendeligt.

Datamaterialet leder frem til disse slutninger:

- Kemi har ganske få kendskab til fra deres folkeskolebaggrund og
- Geografifaget er nyt i forhold til det de fleste har (troet) kendt.
- Biologichokket er måske mindre, men tendensen er den samme:

De tre fag er for en gruppe på 40 - 60% af de nye hf-kursister ukendte!

Den pædagogiske udfordring for lærergruppen på den naturvidenskabelige faggruppe var følgelig at etablere et fagligt fundament for de tre fag samtidig med at formidle forståelse for samspillet mellem de tre fag via det tværfaglige projektarbejde – uden at sløre den særfaglige identitet. Vi spurgte derfor i begge undersøgelsesrunder om:

I hvilken grad har projekter været bidragende til at se samspillet mellem fagene?

Tallene for maj viser en

	December %	Maj %
Udmærket	29	28
Nogenlunde	63	60
Ringe	8	11
Ubesvaret	0	1
I alt	100	100

svag vigende tendens i forhold til decemberopgørelsen. Forklaringen kunne være, at flere får problemer med de faglige krav og/eller problemer, der kan knytte sig til projektgruppesamarbejdsformen eller problemer med at skelne mellem de tre fag.

Med hensyn til de faglige krav skal der her henvises til eksamensforventningerne og eksamensresultatet senere i artiklen.

Men lad os først se på, hvordan sammenhængen tilsyneladende var mellem projektarbejde og dette at kunne skelne mellem fagene i projektsammenhæng:

Spørgsmål 5: Holdning til at arbejde med flerfaglige projekter. krydset med 4: Har det været nemt at skelne mellem de fagene i projektsammenhæng? - december 2006

	I alt		Ja		Nej		Ubesvaret	
Lodret procent	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Positiv	103	67	76	70	14	64	13	59
Negativ	26	17	15	14	7	32	4	18
Ved ikke	21	14	16	15	0	0	5	23
Ubesvaret	3	2	2	2	1	50	0	0
I alt	153	100	109	100	22	100	22	100

Af de 103, som er positive over for flerfaglige projekter, er der 14 som ikke svarer positivt på spørgsmålet, om det har været nemt at skelne mellem fagene i projektsammenhængen, medens andre 13 ikke vælger at besvare dette. Dette kunne understrege behovet for stærkere profilering af det fag-særegne.

Af de 26, som er negative over for flerfaglige projekter, er der 15 der svarer ”ja” til dette at kunne skelne medens 7 stod eller står på ”nej”.

Dette demonstrerer omvendt, at fagprofilerne er trængt igennem den principielle fordom imod projektarbejdet.

Ja – det var tal og bemærkninger fra decemberundersøgelsen, men hvad viser maj -undersøgelsen:

Holdning til flerfaglige projekter dec. og maj:

Holdning til at arbejde med flerfaglige projekter?

	Dec. %	maj %
Positiv	67	56
Negativ	17	25
Ved Ikke	14	14
Ubesvaret	2	5
I alt	100	100

Der er, som det ses, tale om en øget negativisme over for det flerfaglige projektarbejde. Dette kan måske forklares ved kursisternes opfattelse af udbyttet ved henholdsvis særfaglighed og flerfaglighed:

Vurdering af det flerfaglige projekt i forhold til den særfaglige undervisning?

	Antal Dec.	Antal Maj	% Dec.	% Maj
Udmærket	38	18	25	19
Nogenlunde	92	51	60	54
Ringe	22	24	14	25
Ubesvaret	1	2	1	2
I alt	153	95	100	100

Tendensen i udviklingen er her ganske stærk i retning af en nedvurdering af det faglige udbytte i projekterne i forhold til den særfaglige undervisning.

Dog kan det konstateres, at kursisterne oplever en klar positiv udvikling, når det gælder de 3 projekter, som tilsammen danner oplægget til den tværfaglige eksamen:

Hvilket projekt har efter din mening fungeret bedst (maj):

	1. projekt	2. projekt	3. projekt	Ubesvaret	I alt
%	11	15	60	15	100

Men kursisternes oplevelse af, at de modtager en god (og som det fremstår i nedenstående tabel) og stadig bedre undervisning, når fagene arbejder solo, står stærkt i billedet:

Karakteristik af undervisningen:

	Generelt % dec.	Geo. % maj	Bio % maj	Kemi % maj
Udmærket	38	66	62	49
Nogenlunde	54	29	26	34
Ringe	4	2	9	14
Ubesvaret	5	2	2	3
I alt	100	100	100	100

Der er, som det fremgår, tale om en ganske klar positiv og voksende opfattelse af undervisningen.

Med i billedet hører også, at kun knap 60% af kursisterne fandt, at der var tilstrækkelig tid til rådighed for projektarbejdet.

Samlet set og betragtet udtaler kursisterne sig rimeligt forbeholdent og forsigtigt. Dette var vel også venteligt, når de blev spurgt kort før eksamen: Der herskede en stemning af usikkerhed over for den forestående eksamen. Denne stemning kommer måske bedst til udtryk i denne kommentar :

”Det virker som om, at denne naturfagpakke ikke er tænkt ordentligt igennem. Der hvor det går helt galt er læseferien! Man skal jo være et geni for at kunne læse alle tre fag op, så muligheden for at score en god karakter er lille!”

Men hvad forventede kursisterne i forhold til eksamen, og hvordan gik det?:

EKSAMENSRESULTAT	Forventet %	Faktisk %
Over middel (10-13)	14	24
Middel (7-9)	64	42
Under middel (00-6)	12	34
Ubesvaret	11	100

En beregning giver et samlet eksamensresultat på 7,5 efter den da gældende 13-skala. Dette er måske ikke optimalt, men heller ikke mærkeligt. En lærerkommentar til eksamen var:
”Der er for lidt tid til faglig fordybelse i løbet af 30 minutter. I stedet opnås blot en overfladisk og utilfredsstillende eksamination både for lærer og elev”.

De to undersøgelsesrunder ledte frem til denne konkluderende del, som her citeres fra den afgivede rapport:

RESUMÉ

Kursisternes selvoplevede forståelse af de tre fag var ved nærmere eftertanke/bekendtskab med fagene mindre, end de havde troet, da de startede på FHF:

- Faget kemi har kun ganske få kendskab til fra folkeskolen
- Geografi er en overraskelse: faget opstiller i en ukendt skikkelse: natur-geografi
- Biologi: den begrænsede forhåndskendskab minder om kemi

Trukket lidt hårdt op kan vi altså sige, at kursisterne – i det mindste efterfølgende – oplever 3 nye fag, som de ikke har forhåndskendskab til.

Udfordringen/opgaven til naturfaggruppens lærere er derfor måske større end umiddelbart antaget:

Kursisternes svar på forståelse for samspillet mellem fagene er ved december måned kun på 18% klart positive (”udmærket”), medens 29% meldte ”ringe” Ganske vist flyttedes der ganske mange over i en positivoplevelse af samspil via det 1. projekt, men maj-tallene viste en faldende forståelse.

En kilde til denne – lad os sige – stationære usikkerhed kunne være identifikationsproblemet: at kunne skelne mellem de tre fag i projektsammenhæng.

- Vi mener, at tallene på disse områder lægger op til en mere hårdhændet eller ”fag-egosistisk” optræden – i det mindste i starten af skoleåret – hvor det fag-særegne og faggrænse-fladerne bliver eksponeret stærkere
- Årsagen kunne også være selve projektprocessen, hvor vi fandt, at den øgede negativisme til flerfaglige projekter kunne have farvet besvarelserne vedrørende det at skelne mellem fagene. Vi fandt (igen lidt hårdt sat op), at andelen, som ikke uforbeholdent kunne tilkendegive en positiv holdning til flerfaglige projekter, var stigende fra 33% i december til at udgøre 44% i maj.

- Med i billedet hører også, at kursisterne klart er mere trygge ved de særfaglige forløb, hvor de føler, at de får større fagligt udbytte end under projekterne
- I de særfaglige forløb står læreren også i centrum – og det er kursisterne i ret så konservativ grad tilfredse med: Undervisningen opfattes og opleves – målt i forhold til december som voksende positivt. Vi mener endda, at der blev lokket "kemihadere ud på dansegulvet".

Da vi efterforskede styringsbehov af problemformuleringer, kunne vi konstatere, at at kun et lille antal på mellem 8 og 12% helst ville selv.

Da vi spurgte generelt til gruppearbejdsformen, meldte kursisterne igen "konservativt": kun 58% ja i begge runder.

Der var 3 projekter, og "scoren" voksede fra projekt til projekt, men begge undersøgelser viste, at knap 20% fandt, at der var for lidt tid til projekterne.

Der er vel ingen tvivl om, at en sådan evalueringsundersøgelse, som vi foretog i det forløbne skoleår, ikke har fristet vores kursister til alt for dramatiske udmeldinger.

Kursisternes besvarelser demonstrerede et ikke ringe mål af selverkendelse og selvovervejelse.

Men – også bedømt ud fra de nøgne eksamenskarakterer – må en sidste konklusion være – uden at tage munden for fuld (som salig Thomas Nielsen, LO-Formand) – på jævnt jysk at sige: Det gik ikke så dårligt endda!

●

Danmarks Evalueringsinstitut er i juni måned dette år ved at lægge sidste hånd på en rapport om evaluering af den naturvidenskabelige faggruppe. Instituttet har foretaget undersøgelse på 20 institutioner, der udbyder den fulde toårige hf-uddannelse, deriblandt Frederiksberg HF-Kursus.

Eftersom Instituttets rapport kun ligger i en fortroligtstemplet udgave, kan vi ikke her sige så meget om denne. Men antydningsvis kan måske nævnes, at Instituttet nok vil lægge op til:

- At den fællesfaglige dimension i undervisningen skal styrkes
- At lærerne skal efteruddannes
- At den eksisterende eksamensform skal revideres
- At intentionen med den naturvidenskabelige faggruppe skal gøres tydelig

■

Ave atque vale*

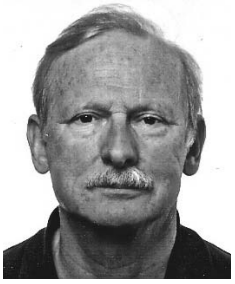

Af Robert Ellis

Min baggrund for at være HF-lærer er ligeså utraditionel som mange HF-elevers. Syv år på en engelsk kostskole dannede baggrund for en militær karriere, men i stedet for brugte jeg de næste to år til at tænke mig om. Da jeg endelig besluttede mig for at gå videre på universitetet, var jeg heldig til at få en plads på Cambridge, hvor jeg læste engelsk.

Det var en fornøjelig tid, der gav mig mulighed for at prøve kræfter med de bedste, og det var der en lang tradition for. Reformationens fader, Martin Luther, sagde engang: "Pecca fortiter" ('synd tappert'), men vi oversatte det med: "If you're going to party, party!" Dengang Francis Crick fik Nobelprisen for hans opdagelse af DNA, varede festen to dage, og en utilgivelig synd var ikke at aflevere det ugentlige essay, selvom det betød man gjorde det i slåbrok eller smoking.

I mit sidste år fik jeg tilbud om interviews fra forskellige reklamebureauer, men kærligheden sejrede, og jeg drog til Danmark i stedet for. Efter pædagogikum fik jeg mulighed for ansættelse på forskellige gymnasier, men det var på det tidspunkt (1967), at HF blev lanceret som et banebrydende alternativ til gymnasiet. Det kunne jeg ikke sige nej til, og det var på den måde, jeg endte som den første (og i et stykke tid den eneste) engelsklærer på Statens Kursus til HF.

Man siger, al begyndelse er svær, men for mig var det umådelig hårdt. Et nyt land, et nyt sprog og et nyt uddannnelsessystem, og det hele skulle så at sige bygges op fra bunden, da en del af den gængse gymnasiepædagogik og tekster simpelthen ikke duede. Den oprindelige hensigt med HF var at erstatte seminariets 1-årige præparandklasse med en uddannelse i sin egen ret, som ikke bare gav adgang til seminarier, men til en lang række videregående uddannelser.

---

* Goddag og farvel! Gladiatorernes hilsen til kejseren.

Nu – 40 år efter – kan vi med tidligere LO-formand Thomas Nielsens ord sige:

"Vi har sejret ad helvede til!" Vores oprindelige mål var at skabe selvstændige og målrettede studerende, og det er det fortsat, selvom klientellet har forandret sig. I starten tiltrak vi fortrinsvis modne studerende, der f.eks. havde en håndværker- eller anden uddannelse bag sig, men som nu ønskede at studere videre. Og det var den type studerende, der erfaringsmæssigt klarede sig bedst.

"Vores oprindelige mål var at skabe selvstændige og målrettede studenter, og det er det fortsat, selvom klientellet har forandret sig

I løbet af andet år skulle de studerende skrive to – og ikke som nu én – større skriftlig opgave, og første gang blev en fjerdel af alle opgaverne skrevet i faget engelsk – og på engelsk. Det var nogle fornemme resultater – den ene er nu lektor i mediekundskab på RUC – men den eneste gang jeg har måttet afvise en studerende, var da vedkommende insisterede på at skrive om Tibet. Den eneste forbindelse vi kunne finde mellem Tibet og engelsk var en beskeden teeksport i det 19. århundrede, men det var ikke tilstrækkeligt at bygge en opgave på. I stedet for skrev han i geografi og gik videre til at studere tibetansk på Københavns Universitet.

Arbejdsbyrden var dræbende – indtil 31 x 50 minutters timer om ugen og undervisning om lørdagen. Efter syv år havde jeg fået nok og tilbragte to år i Zambia, hvor jeg blev udsendt som seminarielektor af DANIDA. Ansættelsen skete på typisk afrikansk vis, da jeg oprindeligt havde søgt en stilling på universitetet i hovedstaden Lusaka. Men eftersom min fætter var afdelingsleder på seminarieafdelingen og gift med en afrikansk pige fra Tonga-stammen, og rektor såvel som undervisningsdirektøren var fra Tonga-stammen, så måtte jeg derhen.

Det er altid forfriskende at møde og leve blandt andre kulturer, og Afrika er ingen undtagelse. Det kræver en del ihærdighed og selvstændighed at klare en del dagligdags opgaver, som vi tager som en selvfølge. For eksempel kostede det en rundtur på 300 km at hente nogle

pakkasser, men da varevognen eksploderede, måtte jeg redde kasserne og tage turen hjem på en påhængsvogn.

Da jeg kom tilbage til Statens (nu Frederiksberg) HF, bemærkede en kollega: "Du ligner en mand, der har set den halve verden." Men det var ikke nok. I 1983 drejede vi til venstre ved Frankfurt og ikke til højre, og efter en tur igennem Jugoslavien og Bulgarien havnede vi i Tyrkiet, hvor vi siden 1986 har haft vores andet hjem. Som en tidligere tyrkisk ambassadør forklarede ved en konference i Udenrigsministeriet: "It's a tough neighbourhood", og hvis man vil andet end at ligge og sole sig på stranden, kræver det et veludviklet overlevelsesinstinkt.

I de senere år har jeg været en regelmæssig kommentator om tyrkiske forhold både i den danske og udenlandske dagspresse, og det falder godt i hak med min daglige virke som engelsklærer, da det er væsentligt, at man som lærer hele tiden fornyer sig og holder kontakt med virkeligheden.

Når dagligdagen virker for rutinepræget, og de pædagogiske udfordringer er få, er tiden inde til at trække sig, og det er netop det, jeg gør. Men jeg har i hvert fald ikke til hensigt at ligge på en sofa og dandere den. For tiden foregår der en kamp på liv og død mellem de demokratiske og sekulære kræfter i Tyrkiet og dem, der gerne vil underminere demokratiet i religionens navn. Jeg har meldt mig til de førstes lejr, og hvis de forrige års oplevelser er noget at gå efter, bliver de kommende år heller ikke kedelige.

"Når dagligdagen virker for rutinepræget, og de pædagogiske udfordringer er få, er tiden inde til at trække sig

■

Lokaler og bygninger

Af lektor emeritus Arne Hentze

1967-73 havde Statens HF-kursus adresse på Nattergalevej 32. Pointen i denne beliggenhed har intet med gadenavnet at gøre – selv om der på kursus meget hurtigt skabtes et dygtigt kor – men ligger i anskueliggørelsen af et stykke moderne Danmarkshistorie. Dette hjørne af nordvestkvarteret med de kønne fuglenavne er en rodet blanding af fabrikker og socialdemokratiske boligblokke fra 1930'erne. Her havde arbejderbevægelsen et svendehjem, som den i midten af tresserne lod ombygge til undervisningslokaler for AOF, og her flyttede vi – et barn af K.B. Andersens uddannelsespolitik – ind som lejere med fire HF-klasser, da lokalerne knapt nok var færdigindrettede.

Allerede året efter var tilstrømningen så stor, at vi for at få plads til otte nye klasser måtte leje ekstra lokaler i stueetagen i en bygning på hjørnet af Ørnevej og Vibevej.

Hvordan fungerede så dette pædagogiske miljø? Jo, først og fremmest var det et hjemmeklassesystem. Bortset fra en enkelt vandreklasse havde hver klasse sit lokale, og i erindringen dukker eleverne stadig frem, som de sad i netop det klasseværelse. Man hyggede sig. På Ørnevej, hvor der også var et lille køkken, lavedes te og mikro-makro mad. De fleste lærere var vandrelærere og oplevede sommetider, at det kunne være svært at komme i gang i så fed en hygge. Jeg husker, at det blev fremført på et lærermøde, kort før vi flyttede til Frederiksberg, hvor vi af pladsgrunde skulle have fagklassesystem, at det ville blive en pædagogisk gevinst, at det nu ikke længere skulle være os lærere, der som gæster kom ind og forstyrrede kaffedrikning, avislæsning og kortspil for at sælge vores fag, men at det ville blive eleverne, der opsøgte os og ved timens begyndelse trådte ind i et lokale med den relevante faglige atmosfære.

Vi vandrede virkelig meget. Der var syv minutters gang fra Nattergalevej til Ørnevej og vice versa, og alt materiale til uddeling måtte bæres

frem og tilbage. Enkelte fag havde naturligvis faglokaler, formning dog en kælder med alt for lidt plads og idræt slet ikke noget lokale. Eleverne blev kørt bort i busser til idrætsundervisning andetsteds.

På Nattergalevej havde vi oppe under taget en dejlig festsal, der også hyppigt blev brugt til fællestimer. Til gengæld lå der på første sal over lokalerne på Ørnevej en skotøjsfabrik, hvorfra maskinlarmen var temmelig generende. Trafikstøjen fra krydset Vibevej-Ørnevej overdøvede enhver samtale, hvis man åbnede vinduerne. Det sidste år, vi boede der, flyttede skotøjsfabrikken og blev erstattet af en karateklub med andre lyde, mindre monotone, men mere alarmerende, indtil man vænnede sig til dem.

Som følge af lokaleforholdene og vandringerne var det lidt tilfældigt, hvem man mødte af kollegerne til daglig. Der var et lille lærerværelse på Ørnevej og et næsten lige så lille på Nattergalevej. Ingen af stederne kunne alle lærere være på én gang. På Nattergalevej spiste man lige så tit sammen med eleverne i kantinen, som ikke var en kantine, men en nydelig restaurant bestemt for arbejderbevægelsens tillidsmandskurser, men vi havde lov at benytte den som kantine i dagtimerne, dog med salg til restaurantionspriser. Lærermøder og -fester holdtes i foyeren på Ørnevej, det sidste år til akkompagnement af bump og brøl fra karateklubben.

> *“Der var et lille lærerværelse på Ørnevej og et næsten lige så lille på Nattergalevej. Ingen af stederne kunne alle lærere være på én gang*

Forventningerne var store, da vi i august 73 med 16 klasser flyttede ind i de gamle, men for 8 millioner restaurerede og udvidede bygninger på Frederiksberg Allé/Værnedamsvej: Vore egne bygninger, egen kantine, plads til administrationen, gymnastiksal og rummelige lokaler til billedkunst.

Med entusiasme indrettede lærerne faglokaler og fagdepoter, medens eleverne gav sig til at vandre. Var det så bedre? Nej! – At vi oplevede et fagisolationistisk år, fordi mange lærere hyggede sig så godt på fagdepoterne, at de næsten aldrig kom på lærerværelset, rettede vi selv

op på, da vi erkendte det tåbelige i denne opsplitning. Vi fik ansat en fortræffelig køkkenhjælp, der gjorde de attraktivt at spise frokost på lærerværelset, og selv om vi i mange år havde spisning i to hold, fordi vi ikke mente, at alle eleverne kunne være i kantinen på én gang, skal man ikke underkende betydningen af dette daglige samvær med kolleger på tværs af fag og klasser: Inspiration og ideer, trøst og forståelse uddeles og hentes efter behov. Værre var det, at det hurtigt viste sig, at fagene ofte af plads- og skemamæssige grunde måtte læses i andre fags lokaler. Og endelig måtte det erkendes, at lokalerne i vinterhalvåret kunne få en garderobeagtig atmosfære, fordi brandvæsenet forbød tøj på gangene og den centralgarderobe, som blev indrettet i den ene kælder, aldrig kom til at fungere på grund af uhensigtsmæssig beliggenhed og frygt for tyveri.

Trafikstøjen slap vi for, trods den centrale beliggenhed. De omkringliggende huse skærmer. Men træetageadskillelsen gav sommetider interne støjproblemer især i forbindelse med musik og idræt.

Jeg skal ikke fortabe mig i kvarterets historie, men umiddelbart virkede Frederiksberg Allé og forretningsgaderne Værnedamsvej og Gl. Kongevej mere charmerende end Nattergalevej-Ørnevej, og på trods af vores baggårdsagtige beliggenhed havde vi mange træer og buske omkring os, boldbane og bænke i solen, når den tid var inde.

Hvis vi ser bort fra hjemmeklasse- og fagklasseproblematikken, fik vi langt bedre omgivelser at udfolde os i på Frederiksberg.

I december 1991 flyttede vi atter til nye omgivelser. Frederiksberg Kommunalbestyrelse havde besluttet at nedlægge Rahbekskolen, Sønderjyllandsskolen og Skt. Jørgens Gymnasium, flytte Frederiksberg Studenterkursus til Skt. Jørgens bygning, os til Sønderjyllandsskolens og i øvrigt lade skolen på Niels Ebbesens Vej og Frederiksberg Gymnasium bytte bygninger.

Da vi fik forevist vort kommende hjem, kunne vi godt se, at huset var af en helt anden kvalitet, end det vi skulle forlade, og især lærere i naturfag, idræt, musik og billedkunst glædede sig til endelig at få den

plads, som fagene behøvede. Men vi var også meget bekymrede for, om ansøgerne ville finde frem til os. Vi havde lige skiftet navn til et, der let kunne forveksles med tre andre uddannelsesinstitutioners navne. Nu skulle vi også skifte adresse og bo omtrent dør om dør med Falkonergårdens Gymnasium og HF og konkurrere om lokalområdets faldende ungdomsårgange. Vores elever var hidtil kommet fra hele Storkøbenhavn, kun 7-10 procent boede i Frederiksberg Kommune, og vi var ret overbeviste om, at vort søgetal og vor særlige elevprofil var afhængig af kursets centrale beliggenhed tæt ved Vesterport og Hovedbanegården.

“ Ansøgerne respekterer stadig ikke kommunegrænserne, aldersprofilen har ikke ændret sig, og ansøgertallet er ikke gået ned

Men vor frygt blev gjort til skamme. Ansøgerne respekterer stadig ikke kommunegrænserne, aldersprofilen har ikke ændret sig, og ansøgertallet er ikke gået ned, tværtimod. Og efterhånden som vi fik lært at bruge bygningen, ikke mindst aulaen, og gradvist istandsat den, må jeg konkludere, at aldrig har Statens/Frederiksberg/vores hf-kursus boet bedre.

■

Rygning og alkohol.
Vaner og uvaner – et skolehistorisk rids

Af Bodil Smith

Den 15. august er det uigenkaldeligt slut med rygningen på skolen. Rygeforbud indføres ved lov. Sådan set har der været rygeforbud længe med visse undtagelser.

Men sådan har det jo ikke været i hele skolens 40-årige historie.

Der var tilbage i tiden en anderledes tolerant holdning til forskellige nydelsesmidler.

Der er jo forskellige slags. Lad os starte med smøgerne. Lad det være sagt med det samme: jeg er ikke-ryger, men da jeg aldrig har været ryger, er jeg ikke udstyret med renegatens/konvertittens intolerance.

Da jeg startede som lærer på HF i 1973, var det naturligvis forbudt at ryge i timerne, men det var ikke mere selvfølgeligt, end at det jævnligt var til debat: 'Hvis jeg åbner vinduet og sætter mig i vindueskarmen, må jeg så ikke?'

Især forekom rygeforbudet mange helt urimeligt i de sidste timer på dagen og især de sidste timer om fredagen. Hvorfor, fremgår måske under gennemgang af næste nydelsesmiddel. Det var naturligvis tilladt at ryge på gangene, hvilket satte sig spor i filtgulvtæppet, i hvilket cigaretterne blev skoddet.

“ Det var naturligvis tilladt at ryge på gangene, hvilket satte sig spor i filtgulvtæppet, i hvilket cigaretterne blev skoddet

Da vi flyttede til Sønderjyllands Allé vinteren 1991/92, fortsatte den liberale politik umiddelbart, men det blev snart klart i modsætning til, hvad man kunne forvente, når man ser det store aularum, at her var rygningen til stor gene. Man skulle tro, at i et så stort rum ville røgen bare forsvinde. Det gjorde den ikke, og skolens ånd tro forsøgte vi os med et moderat forbud: man måtte ryge efter kl.

12! Så kunne det ikke nå at blive så slemt. Sikken et besvær vi havde med at gå rundt i frikvartererne om formiddagen og forlange smøgerne slukket. Det var sært så mange rygere, der ikke kendte klokken, eller som måske bare havde den refleks, at hvor der er askebægre, dér skal der ryges. Vi blev altså nødt til at lave rygeforbud i aulaen, en ordning, der var meget nemmere at administrere. Først røg rygerne ud i 'røgtunden', senere blev de sendt helt udenfor.

I dag er det så en røgfri skole, vi har! Tja, der er jo rummet, der af kendere kaldes 'skurvognen'. Jeg fortæller ikke, hvor det er, men brugerne af det hævder, at der ikke er rygeforbud, men rygepåbud. Da vi jo som samfundsgruppe er rimeligt lovlydige, går jeg ud fra, at rygeforbudet efter den 15. august også gælder skurvognens brugere, således som også studievejlederafdelingen bliver røgfri!

En gang i 1980'erne blev der omhyggeligt for første gang formuleret ordensregler. Ellers havde det været en del af skolens kultur, at vi alle sammen, lærere som elever, naturligt vidste, hvad der var OK, og hvad der ikke var. En af reglerne, der nu blev nedfældet, var, at der ikke måtte strikkes i timerne. Pigerne kastede sig på den tid ud i fantastiske, kunstneriske værker, og det kunne være svært at følge med i undervisningen samtidig. En gang var der en elev, der hyssede på mig med ordene: 'jeg tæller...' At montere et sådant værk kunne fylde et par borde. Så forbudet var rimeligt. Det var virkelig et problem med al det strikkeri.

“ En af reglerne, der nu blev nedfældet, var, at der ikke måtte strikkes i timerne. Pigerne kastede sig på den tid ud i fantastiske kunstneriske værker, og det kunne være svært at følge med i undervisningen samtidig

Derimod var der ikke noget forbud mod drikkeri. Det var jo nok, fordi det ikke var noget problem. Det var det blandt andet ikke, fordi der var en ret stor tolerance, hvad det angår. Var der noget, der skulle fejres, en fødselsdag, at eleven var blevet far o.s.v., var det almindeligt, at festens genstand gav en kasse øl, der blev indtaget i en time i et af klassens fællesfag. Da jeg er historielærer, var det tit i mine timer.

En god karakter i 2.årsopgaven udløste også naturligt et festlig indslag i dagligdagen (det er baggrunden for, at det siden blev bestemt, at karaktererne ikke må offentliggøres før en bestemt dato på et bestemt klokkeslæt, sent på dagen – måske nu en overflødig bestemmelse, da vi faktisk ikke mere ser vore elever drikke). I cafeen overfor på Værnedamsvej udløste et tretten-tal en flaske champagne. Det gjaldt også i forbindelse med de mundtlige eksamener.

Alkohol kunne altså forekomme i timerne, for eksempel i de sene fredagstimer. Da vi boede på Frederiksberg med let adgang til Værnedamsvej, var det kutyme, at frikvarteret mellem 7. og 8. time blev brugt til fouragering. En seddel blev sendt rundt, hvorpå man kunne skrive, hvad der skulle købes, is, sodavand, wienerbrød, slik og naturligvis øl. Lyder det mærkeligt, at 8. time meget ofte blev en god time, også fagligt set? Somme tider måtte den daværende pedel stå i døren og spørge, hvor længe vi havde tænkt os at blive. Han ville gerne lukke og slukke.

“ I december kunne der brede sig en salig duft fra lærerkøkkenet: en lærer var i gang med at lave gløgg til sine elever for at fejre, at det var sidste time før jul

I december kunne der brede sig en salig duft fra lærerkøkkenet: en lærer var i gang med at lave gløgg til sine elever for at fejre, at det var sidste time før jul.

Apropos lærerkøkken: vi havde en ølordning. Når vi havde lyst til en øl, tog vi en fra køleskabet og satte en streg på et papir. Vi var mange, der uden at tænke over det, anså det for en menneskeret at tage sig en øl til frokost, ligesom vi kunne nyde af og til at drikke en øl sammen med nogle kolleger efter skoletid. Det var også almindeligt at byde censor på en øl til frokost og måske efter eksamen.

Fra den gang stammer også skikken med, at lærerne medbringer en halv flaske snaps, når de lader sig invitere til elevernes julefrokost sidste dag før juleferien. Ølordningen er bortfaldet, måske på grund af for stort underskud, censorerne må drikke vand, og snapsen til julefrokosten er under angreb hvert år. Nu er det blevet vedtaget, at læreren kan

komme med for eksempel chokolade i stedet...

En gang var der nogle, der drak vin på lærerværelset. Faktisk gjorde vi det i en halv snes år. Vi var en klub på ca. 10 kolleger, der hver fredag i spisefrikvarteret delte to flasker vin. Det var et krævende job at være medlem af denne klub. Hver flaske skulle ledsages af et foredrag om drue, oprindelse, tilblivelsesproces, måske krydret med citater fra litteratur, hvor den pågældende vin var blevet nævnt. I dag vil det være fuldstændig utænkeligt, at en sådan aktivitet kunne udfolde sig midt i hverdagen.

Her mangler tillidsmand Mogens Jensen kun kaffen ...

I løbet af året var der nogle mærkedage, der kunne gøre det lidt vanskeligt at gennemføre undervisningen om eftermiddagen. Det var de dage, hvor påske- og julebryg kom på markedet.

Til gengæld husker jeg ikke, at vi har haft problemer med fejringen af 18-årsfødselsdage, der på gymnasierne, efter hvad der fortælles, starter med fælles morgenmad i hjemmet og fører til, at de unge mennesker kommer berusede i skole. Men det er måske, fordi vi ikke har så mange elever, der bliver 18!

En ting, man kan undre sig over i en tid, hvor ritualerne for alvor vinder frem (hf-huen, køre i vogn og den slags), er, at den sidste skoledag ikke mere fejres. Det er nu en ganske stille, alkoholfri dag. Derimod mangler der ikke champagne og det, der ligner, den sidste eksamensdag. I de senere år er både forældre og bedsteforældre kommet mere og mere på banen sammen med deres videoptagere.

Så er der kaffen i undervisningen. Den er heldigvis ikke blevet afskaffet, men vent bare! På møder i Pædagogisk Råd (lærermøde) har det været foreslået, at det skal være forbudt at drikke kaffe i timerne, altså et forbud, der skulle gælde både elever og lærere. Jo, jeg medgiver, at det er temmelig forstyrrende, når en af os kommer til at vælte et plastikkrus fyldt med kaffe, men alligevel....

Dagligdagen kan gå hen at blive for askestisk!

■

Bestyrelsen for Frederiksberg HF-kursus

Med virkning fra 1. januar 2007 har Frederiksberg HF-kursus fået nye vedtægter, sóm er godkendt af Undervisningsministeriet. Følgende organisationer er indstillingsberettigede: AE-rådet, Danmarks Pædagogiske Universitet, Københavns Universitet og Frederiksberg Kommune.
Et medlem udpeges af medarbejderne på skolen, og Elevrådet udpeger ligeledes en repræsentant.

Skolebestyrelsen er i juni 2007 sammensat således:

Formand for HK-Industri
Poul Vinholt
AE-rådet

Lektor Asgerd Gudiksen
Københavns Universitet

Advokat Jan E Jørgensen,
Frederiksberg Kommune

Lektor Mogens Jensen,
personalerepræsentant.

Sandie Holst,
elevrådet.

Seniorforsker Lars Klewe
Danmarks Pædagogiske
Universitet

PERSONALET

Kirsten A. Andersen
lektor, matematik

Rasmus C. Andersen
årsvikar, matematik

Jan Andreasen, st.vejl.,
lektor, historie/samf.

Berit Baklid
lektor, engelsk

Nanna Munk Barslund
årsvikar, eng./samf.

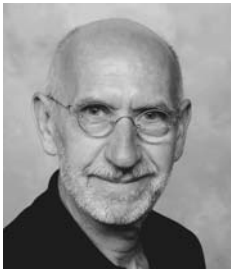
Peter Bro
lektor, billedk./design

Nicolette Brun-Hansen
lektor, dansk/historie

Finn Bønsdorff
rektor, samf./fransk.

Daniel Christensen
insp., lektor, rel/fy/data

Hanne Clausen
skolesekretær

René Cordua
årsvikar/religion/historie

Mads Schack Damgaard
årsvikar, dansk

René Dobrosielski
ass. skolebetjent

Camilla Dranov
adjunkt, engelsk/dansk

Robert Ellis
lektor, engelsk

Pernille Engel
årsvikar, kemi

Finn Eriksen
lektor, dansk/fransk

Jette Falk
adjunkt, billedkunst

Vibeke Fengers, insp.,
engelsk/religion/psyk.

Anne Dorte Fridberg
lektor, dansk/engelsk

Anders Gudme-Knudsen
adjunkt, biologi/idræt

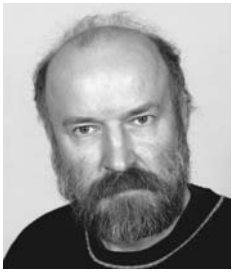
Kjeld Arne Hansen
st.vejl., lektor, hist/samf

Lise Hansen, insp.,
lektor, tysk/sp.

Lone Nøhr Hansen
lektor, hist./idræt

Ole Skov Hansen
lektor, fysik/mat

Pernille Gry Hansen
årsvikar, dansk

Susanne Hansen
lektor, datalogi/mat.

Maria B. Hassenfeldt
lektor, religion/psyk.

Eva Hestbech
årsvikar, dansk/historie

Therese Holter
adjunkt, biologi/geografi

Sune Håkansson
årsvikar, kemi

Kim Ingholt
udd.stil., dansk/musik

Carsten Jakobsen
udd.stil., kemi

Lars S. Jakobsen
skolebetjent

Jakob Jensen
årsvikar, musik

Mogens Jensen
lektor, dansk/samf.

Tom Jensen
rengøringsassistent

Jan Bach Jeppesen
årsvikar, dansk

Mette Jeppesen
sekretær

Hans Kargaard
st.vejl., lektor, dansk

Kirsten Knudsen
lektor, matematik

Lotte Rønne Koch
årsvikar, fransk

Huriye Koken
rengøringsassistent

Annemarie Krarup
lektor, mu/id/psyk.

Rolv Kvisgaard
lektor, matematik

Ask Hejlskov Larsen
adjunkt, dansk/filosofi

Otto Leholt
lektor, geo./hist.

Anders Lundsgaard
lektor, fysik/kemi

Kirsten Møller
årsvikar, biologi

Manisha de M. Nørgård
udd.stil., matematik

Toke Emil Panduro
årsvikar, geografi

Mette Kierulff M.
Sekretær

Ole Rasmussen
lektor, dansk/psyk.

Mikkel Bloch Schousboe
lektor, samf./hist.

Helle Schiellerup
lektor, engelsk

Tanja Schaarup-Jensen
udd.stil., engelsk/religion

Kirsten Seitzmayer
adjunkt, engelsk

Johan Smith
lektor, matematik

Bodil W. Smith, st.vejl.,
lektor, hist./samf.

Emil Sonne
udd.stil., idræt/samf.

Lotte Stuhr
lektor, dansk/billedk.

Mikkel Svarre
årsvikar, dansk

Henrik Thostrup
løn- og SU-medarbejder

Sevgi Tireli
rengøringsassistent

Eddie Unglaub
boginsp., lektor, tysk

Jonas Uhrskov
udd.stil., samf./historie

Peter Braams Valore
lektor, dansk/tysk/drama

Trine Vandborg
årsvikar, design/spansk

Mette Vangsgaard
adjunkt, fransk/idræt

Marianne Weile
lektor, hist./religion

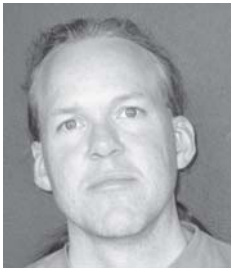
Peter Jean Woltemade
årsvikar, engelsk

Inger Worsøe
lektor, dansk/historie

Janne Østergaard
udd.st., engelsk/psyk.

AFGANGSKLASSERNE

... en helt tilfældig dag i april

I
NY
R

T

Y

Z

Ø

Where the world ceases to be the stage
for personal hopes and desires, where we, as free beings,
behold it in wonder, to question and to contemplate,
there we enter the realm of art and of science.
If we trace out what we behold and experience
through the language of logic, we are doing science;
if we show it in forms whose interrelationships are not
accessible to our conscious thought but are
intuitively recognized as meaningful, we are doing art.
Common to both is the devotion to something
beyond the personal, removed from the arbitrary.
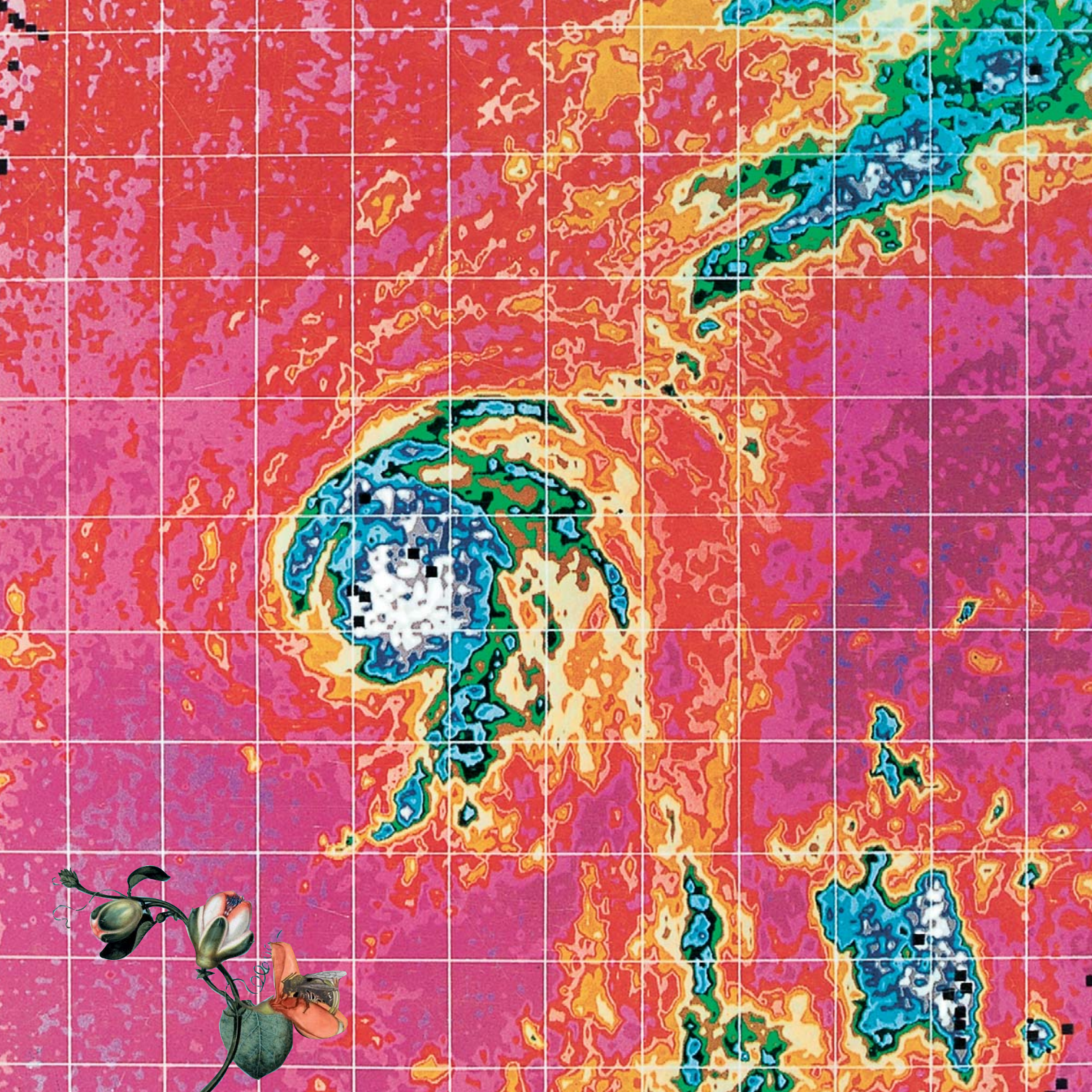
A. Einstein